

KALEJDOSZKÓP
ALEIDOSCOPE

*„Nincs más haza, csak az anyanyelv...”
Márai Sándor*

Kolozsi Tibor: KARIATIDA

corvina

MOBILE

Available on the
App Store

ANDROID APP ON
Google play

THE LARGEST HUNGARIAN CANADIAN
COMMUNITY ADVERTISING NETWORK

416-638-3431

DOWNLOAD FREE APPLICATIONS
www.corvinadirectory.ca

Mobile application

iPhone / iPad / Android

Always in your hand

Always up-to-date

Prompt dialing from application

Easy to save phone numbers

Increase your ad's value with logo,
short video of your business

Established 1958

416-596-0297
toms-place.com

190 Baldwin St.
Kensington Market
Just west of Spadina

M-W 10-6

Th-F 10-7

Sat 9-6

Sun 12-5

Tom's Place

Tom's Place and the Mihalik family have strong Hungarian roots but at the same time are very proud Canadians. Pictured above is Tom Mihalik, with his son Tom Jr., both ready to serve you at Tom's Place. Established in 1958, Tom's Place now offers the biggest selection of suits in North America, all at great prices.

Please visit Tom's Place, one of Toronto's leading retailers for designer men's and women's business apparel.

Conveniently located in Kensington Market. Megrendelhet6: 416 491 4631

facebook.com/TomsPlaceTO

Designer
Men's & Women's
Clothing for
Over 50 Years

"A tiszta lelkületű embert onnan lehet nagy bizonyossággal felismerni, hogy minden elnyomó hatalom ellensége lát benne.(...) Mert a tiszta ember hitét nem lehet megtörni. Erkölcsé nem eladó. Mert jósága, állhatatossága bátorsággal tölt el másokat is".
(Áder János a Máron Áron-szobor felavatásakor)

KALEJDOSZKÓP - KALEIDOSCOPE
ISSN 1480-5499

MEGJELENIK KÉTHAVONTA - PUBLISHED BIMONTHLY

Előfizetés - Subscription: CA\$75.00/year;
Foreign: US\$85.00/year

Elnök - Telch György-George - President

Főszerkesztő - Telch-Dancs Rózsa - Editor-in-Chief

Munkatársak: Bácsalmási István, Huszár Vivien, Orosz Mátyás,
Varga Gabriella, Veszely Ferenc, +Kaslik Péter

122 Silas Hill Drive, Toronto, ON, M2J 2X9, Canada

Tel.: 416-491-4631; Fax: 416-491-9661

E-mail: rozsatelchdancs@gmail.com

Copyright © Kaleidoscope Heritage Club

A folyóiratot digitálisan archiválja az Országos Széchényi
Könyvtár EPA adatbázisa: <http://epa.oszk.hu/01600/01658>

epa.oszk.hu

www.kalejdoszkep.ca

No part of this publication may be reproduced by electronic means, photocopying or otherwise, without written permission from the publisher, excepting brief quotes for the purpose of review

**A KALEJDOSZKÓP szó a Pallas Nagy Lexikona
helyesírását követi**

TARTALOMBÓL - CONTENTS

Balassi Bálint: Borivóknak való (vers)	2
Sajgó Szabolcs: belépés; történsz (versek)	2
III: Magyarország Barátai Konferencia	3
Miska János: A kanadai magyar költészetéről	4
Balassi Bálint: Hogy Júliára talál, így köszöne néki (vers)	7
B. Balassi: When he Found Julia... (poem) transl. by F. Veszely	7
Dancs Rózsa: Az a két óra - és ami belefért	8
Devecsery László: Édesanyám haja; Lennék én (versek)	9
Lezsák Sándor: Végrendelet; Anyám, Magyar Ilona (versek)	9
Kabdebő Lóránt: Shakespeare - 400	10
Varga Gabriella: Kolozi Tibor szobrászművész...	12
Lakatos Mihály: Ábel az iskolában; Ábel a metrón	16
Botos Ferenc: Kaleidoszkóp; Tihanyi imádság (versek)	18
Horváth Gábor Miklós: áldozat (vers)	18
Némethy Nóra: Hearts for the Homeland (lyrics)	18
Czifra Adrienn: III. Haiku- és tankanap...	19
In Memoriam Bedő György	20
Bágyoni Szabó István: Hangszerszóló; Anyanyelvtelen (versek)	20
Agócs Sándor gondolataiból	21
Dobos Mariann: Ki vagyok én?	22
Radnai István: Kiasom magamat az időből; Rokontalan nép cintermei; Diszharmoniak békétlensége (versek)	24
Balázs Selendy: The Richest American	24
Selendy Balázs: A leggazdagabb amerikai	25
In Memoriam Gräfné Simon Eszter	26
Dr. Kovács Csaba: Az egri csillagok nyomában	27
Dr. Tóth Eszter: Az egri Török Fürdő	27
Nagy Vendel: Anyáknapi bűnbánat (vers)	28
Duhaj Piroska: A fürdőkultúra történetéről	29
Balázs Selendy: I Want to Hear; Egy hegedűt (poem-vers)	30
Horváth Gábor Miklós: élni; lesz; ünnep (versek)	31
Lajtai Gábor: Fénymorzsa (vers)	32
... nem föltétlenül változtat szívet... (D. R.)	33
Szabó Lőrinc: Anyám dalolt (vers)	35
Lajtai Gábor: Sóra nincs idő; Túl a határon; Élni szó szerint	36

Ne felejtse el megrendelni!

Babó Bóbitája

Gyermeklap - III. évfolyam 3. szám, 2015. március

Anyanyelvünk műhelye - gyermekeink öröme!

Pünkösd vasárnap; S iniciálé („Spiritus”) – In: Máttyás-Graduale, korvina, 1480–1488 között; Cod. Lat. 424., f.64r (Kézirattár)

BALASSI BÁLINT

BORIVÓKNAK VALÓ

a *Fejemet nincsen már* nótájára

In laudem verni temporis

Áldott szép pünkösdnek gyönyörű ideje,
Mindent egészséggel látogató ege,
Hosszú úton járókat könnyebbítő szele,

Te nyitod rózsákat meg illatozásra,
Néma fülemüle torkát kiáltásra,
Fákat is te öltöztetsz sokszínű ruhákba.

Neked virágoznak bokrok, szép violák,
Folyóvizek, kutak csak neked tisztulnak,
A jó hamar lovak is csak benned vigadnak.

Mert fáradság után füremedt tagjokat,
Szép harmatos fűvel hízlalod azokat,
Új erővel építvén üzéshez inokat.

Sőt még a végbeli jó vitéz katonák,
A szépszagú mezőt kik séjjelel bejárják,
Most azok is vigadnak, az időt mulatják.

Ki szép fűvön lévén bánik jó lovával,
Ki vígan lakozik vitéz barátjával,
Ki pedig véres fegyvert tisztítat csiszárral.

Újul még a föld is mindenütt tetőled,
Tisztul homályából az ég is tevéled,
Minden teremtett állat megindul tebenned.

Ily jó időt érvén Isten kegyelméből,
Dicsérjük szent nevét fejenként jó szívből,
Igyunk-lakjunk egymással vígan, szeretetből.

SAJGÓ SZABOLCS

belépés

közelebb van mint gondoltad
mindig benne voltál
mindig benned van
ahogy ezt tudod öröktől
öntudatlan

belépsz mégis
most mintha még soha
ismeretlen ismerősök a fényben
mennyre ismerős
minden
mégis mennyre ismeretlen

mindenki ott van
aki csak futólag
aki sejtjeidben génjeidben
van aki majd
aki majd csak ezután ébred
öntudatra

belépsz belépés nélkül
nem vagy kósza vendég
benned az odabenn
az ott
ittthon van itt idebenn

s kilépés nélkül lépsz be
csak felemeled fejed
nézel körül
ez az otthonod

és mondd boldogan
a már nem létező önkívületben

vezess tovább
csak el ne hagyj
Uram

történsz

történsz
ahogy a hold telik
s hallszol
mint éjben hallszik a tücsök
világolsz
mint ózsuta hátulja sötétben
s mint óceánra folyótorkolat
nyílsz fel arra
Aki van

III. MAGYARORSZÁG BARÁTAI KONFERENCIA

A Magyarország Barátai Alapítvány (MOBA), amely a Kárpát-medencében és a diaszpórában élő magyarok között képez hidat, minden évben Budapesten tartja világtalálkozóját. A MOBA által szervezett, 340 fős közösség tagjai a világ 34 országában élnek, és a nemzetközi tudományos, művészeti, üzleti illetve társadalmi élet kimagasló képviselői.

A közösség tudásánál, kapcsolatrendszerénél, befolyásánál és közéleti súlyánál fogva világszerte tevélegesen hozzájárul Magyarország ismertségének és megítélésének javításához.

Az idei világtalálkozóra 20 országból mintegy 150 vendég

Vizi Szilveszter, a MOBA elnöke

Áder János köztársasági elnök és felesége a Kanadai Magyarok Országos Szövetsége elnökével, Vaski Gáborral

években már hagyománnyá vált, a kormányfő a felszólalását követően válaszolt a résztvevők kérdéseire, felvetéseire. A beszélgetés célja az volt, hogy folytatódjon az elmúlt években megkezdett párbeszéd, közös gondolkodás a világban élő magyarság és a magyar kormány között arról, hogy milyen legyen Magyarország.

Orbán Viktor miniszterelnök a MOBA III. konferenciáján

érkezett.

A világtalálkozó nyitónapján a közösség tagjait – a hagyományoknak megfelelően – Áder János köztársasági elnök kötetlen beszélgetésre látta vendégül a Sándor palotában.

A látogatás után a Magyarország Barátai Alapítvány közössége szimpóziumot tartott, melynek fő témája az '56-os emlékévként kapcsán a lengyel-magyar barátság volt. A Parlamentben rendezett tanácskozáson felszólalt Kövér László, az Országgyűlés elnöke és Marek Kuchcinski, a Szejm elnöke. A lengyel országgyűlés alsóházának elnöke évek óta elkötelezett támogatója a két ország közötti kapcsolatok elmélyítésének, érdekeik közös képviselésének. Tevékenysége elismeréseként a Magyarország Barátai Közösség tiszteletbeli tagjává választotta. Az ezt tanúsító díszoklevelet az alapítvány kuratóriumának elnöke, Vizi E. Szilveszter adta át Marek Kuchcinskinak. Ezt követően a vendégek párhuzamos műhelybeszélgetéseken vehettek részt.

Május 7-én a Várkert Bazárban Orbán Viktor miniszterelnök mondott beszédet a közösség tagjainak. Ahogyan az elmúlt

A miniszterelnök felszólalását megelőzően Schmidt Mária, az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékére koordinálásért felelős miniszteri biztos pedig a 60 évvel ezelőtti eseményekről tartott előadást. A rendezvényen bemutatták az alapítvány 1956-os kiadványát is, amely a közösség több tagjának személyes visszaemlékezéseit tartalmazza. „Az én forradalmam – Visszaemlékezések – 1956” című kötet angol és magyar nyelven, korlátozott számban jelent meg, és megrázó módon illusztrálja, hogy az akkor történtek

miként hatottak az emigrációba kényszerülő értelmiségiekre, miként formálta a személyiségüket, és bepillantást enged a száműzetés kezdeti időszakának gyötrelmeibe is.

„Akik elmentek, a hazát nem, csak annak akkori államrendjét hagyták hátra: politikai nemzetünk jelképes határait inkább messzebbre vitték. Ahová eljutottak, ott volt velük, ott volt bennük a magyar haza. Így lettünk – ahogy Vizi E. Szilveszter elnök úr fogalmaz ... – „világnemzet”.

Magyarország Barátai egykor azt írták le alapító levelükben, hogy „hisznek az országhatárok feletti nemzeti összefogás értékteremtő erejében.”... hatvan évvel ezelőtt egy nemzet megmutatta a világnak, hogy a közös célok egy kicsinek mondott nemzetet is óriássá tehetnek. Még a diktatúra hatalmánál is erősebb.” (Ádár János köszöntő beszédéből)

MISKA JÁNOS

A KANADAI MAGYAR KÖLTÉSZETRŐL

... A kanadai magyar költők szívesen alkalmazták az elfogadott irodalmi műfajok mondhatni minden válfaját, kezdve a klasszikus költészetől a nyugatosig, a szürrealista képzettől a népi misztikus irányzatig. Általában - hangsúlyozom, általában! - a korosztálytól függően. Mert vannak kivételek is. Így például Tűz Tamás, az itteni költészet egyik (már elhunyt) vátosza, gazdag pályája során végigvonult a hagyományostól a szürrealista és kísérletező stílusirányzatok mindegyikén.

Klasszikus iskola

A derékhad majminden tagja, élükön Németh Ernő, Kristóf Sándor, Domokos Sándor, Csinger József kedvelte - és pár esetben az élők még ma is kedvelik - a klasszikus magyar versformát. Ez érthető is. Az olvasók nagy része gyönyörűséget talál ebben a költészeti irányzatban, műfaji fegyelmességé s esztétikai megbízhatósága miatt. Az említett költők eleget tesznek az irányzati elvárásoknak, a verstani szabályoknak. Verseiknek megvan a törvényszerű felépítése. Tárgyi szempontból megalkotnak egy-egy eseményt, kifejeznek egész, kerek gondolatokat, szép lírai kifejezésekkel. Megvan az iskolai rendszerük, soraik szabályos szótagszámokra épülnek, a sorvégek tökéletes rímekben felelnek egymással, módszeres pontossággal. Kinek van problémája Németh Ernő ezen soraival:

„A köveken virágok nyíltak./ piros virágok mindenütt;/ kik ott történelmet írtak, vérrel írták le szent nevük.”

E verstani forma éltető eleme a gondolatok kristálytisza megjelenítése, a közérthető nyelvi kifejezés, s egy-egy téma mondhatni kerek történetbe való foglalása. Kristóf Sándor... egész helyzetképet teremt "A stoikus imája című" versében:

„Végül megkeressük az egyszerűt./ Széteső sokmindenben a rendet./ Közepes tengerében a kevés nagyszerűt./ Kakofónia helyett a csendet./ Érzelmek láza után az egész hűvösét./ Forró délután a hűsajkú estet./ Hol elkoptak már a gyermekmesék./ Mik nemlétező Óperenciát kerestek.”

Nyugatos irányzat

A nyugatos-újholdas hagyomány hazánkban az 1908-ban elindított *Nyugat*, illetve az annak szellemiségét folytató *Újhold* című folyóiratról kapta nevét. Ez az egész századot meghatározó irányzat alapvetően esztétista volt, nyugatra tekintő és mindenkor fogékony az európai modernség nem-avantgárd áramlataira. Ady Endre már pályája kezdetén, de főleg párizsi évei alatt észlelte a hagyományos klasszikus irányzat fogyatékosait, a magyar ugar lehúzó hatását. Új módszereket hordozó költészetével, valamint társai, Juhász Gyula, Tóth Árpád, Kosztolányi, Móricz megújító munkásságával indult a nyugatos irodalmi mozgalom első szakasza. Az irányzat azonban túllépett az esztétista értékek keretein, s az említett alkotók eredményeként megalapozta a nemzeti elkötelezettségű és szociálisan érzékeny radikalizmusnak az alapját. A kanadai magyarok, Tűz Tamás, Fáy Ferenc, Csinger József és mások a harmadi szakaszba esnek. Tűz Tamás és Fáy Ferenc költészete ebből az irányzatból ere-

dezik. Tűz kezdeti alkotásain érezni lehet a katolikus nyugatos költők, Sik Sándor és Harsányi Lajos hatását, a nagy társadalmi problémák versben való, metafizikai megjelenítését, azok sztoikus életszemléletű kifejezését. Kortársa, Fáy Ferenc is a nyugatos irányzatot követte, ... köztük a naturalista életszemléletet s az antropomorfikus megjelenítést alkalmazta... Jó példa erre Tűz Tamás „*Két tenger között*” c. verse: „*FEHÉR HEGYEN feküdtem, mint a kő./ Acél hangod zenélt az esti szélben./ Villám szemed lesújtott rám keményen/ S kezem mint karcsú ág suhant elő.*”

Avantgárd költészet

Ebbe az ágazatba tartozik a középmező nagy része, köztük Kemenes Géfin László, Vitéz György, Seres József. Ezek a költők serdülő korban hagyták el hazájukat s magyar hagyományaikhoz a kanadai, vagy legalábbis a külvilági élet hatása párosult. Az adott élettapasztalatokat nehéz lett volna a hagyományos klasszikus, de még a nyugatos költészeti eszközökkel is hűen kifejezni. Az említettek ugyan megmaradtak a magyar nyelv használata mellett, s témáik is magyar élményeikből születtek. De kifejezésformájuk megtelt kísérletező elemekkel, a ritmus fellazításával, merész szóképletekkel, töredezett kompozícióval, vagyis avantgárd elemekkel... A kanadai magyarok ... szakítottak a hagyományos elemekkel. Verseikbe prózai és színművi eszközök vegyülnek, rímnek, ritmusnak, szótagszámnak, versszaknak nyoma sincs náluk. A verskeret kegyelet nélküli szétzúzása sajnálattal töltheti el a hagyományos, az esztétikailag *szép* versek olvasóját. A szabad verselési forma azonban határtalan lehetőséget nyújt a költő számára gondolatai kötetlen kiaknázására. Kemenes Géfin és Vitéz György kezdeti költészetében még fel lehet ismerni a vers néhány formai elemét, de a költői képek már ezekben az írásokban is szokatlan hangnemet kapnak. Kemenes Géfin így ír: „*Kálváriánk keresztjein/ évezredek óta üdvözítők lógnak/ s nem fogynak el a cséphadarósok/ a feltűrt gallérú merénylők a tett propagandájának apostolai.*”

Ha valóban beszélhetünk a kanadai magyar irodalomban a saját lábán álló, külön utakon járó költészeletről, ezeknek tulajdonítható annak létrehozása. A fiatalabb nemzedék tagjai, Simándi Ágnes, Bali Brigitta, Hajós Tamás is hasonló utakon jár, mint az előbbieket, ők is a hagyománytól eltérő lírát hozták létre, bár művészetükben érezni lehet Tűz Tamás, Pilinszky János hatását...

A szürrealizmust követi Seres József, Zend Róbert, Könyves Tamás és Farkas André is, a három utóbbi angol nyelven ír. Említést érdemel a népi és vallásos miszticizmus is, mint jelentős irodalmi irányzat a magyar költészetben. Az előbbi legismertebb képviselője Sinka István volt, kanadai folytatója a néhai Tamási Miklós. Versei megtelnek olyan tárgyakkal, mint a furulya, pásztordal, taliga, napszámos, kapás, marokszedő. A *marokszedő* című versben így ír: „*Hajlongó anyóka/ markot szed az égen/ csillag-búzákat örölünk/ még ezen a télen.*”

A vallásos miszticizmus képviselői Fáy Ferenc, Tűz Tamás,

Seres József... Írásaik túlmennek az égi miszticizmus kötelekein. Mégis, visszafojtott lélegzettel olvassuk az isteni valamást ihlető sorokat, mint Seres Józsefői is: „*én mintáidnak is csak része vagyok, URAM/ nem ismerhet senki/ csak benned/ az EGÉSZBEN/ de engem most sok kis szemét eltakar/ takaríts jobban, URAM/ hogy megelhesd Te is magad az enyémben*”

Jelen van a kanadai magyar költészetben az epikus irodalmi műfaj is. Ez négy megkülönböztetett stádiumon ment keresztül az évszázadokon át...

A negyedik korszak itt Kanadában alakult ki, Kemenes Géfin László és Vitéz György munkássága alapján... Kemenes Géfin és Vitéz új irodalmi eszközöket teremtett ebben az ágazatban, az előbbi a *Fehérlófia* c. könyvekben, az utóbbi *Jel beszéd*, és *Missa agnostica* c. kötetében...

Tematikai felmérés

A hazaszeretet, a hazához fűződő honvágy kifejezése első helyet foglal el kanadai magyar költők költészetükében. Tűz Tamás így érez hazája iránt:

„*Mint zúgó szél a rétek csókját,/ hazám, magammal hoztalak./ Itt vagy velem. Fáradt agyamban/ dalolsz, mint csobbanó patak./ Játékszerét a gyermek jobban/ nem őrszené: ha jó az éj,/ tündéri képedet szorítom/ szívem fölé.*” (Hazám)

Németh Ernő "Halvány fényednél" című versében: „*Tengerekre hoztalak magammal,/ s bennem mélyen/ elmerül világod,/ hogy is gondolnék rád haraggal,/ megbocsátást inkább tőled várok;/ magammal hoztam tájaid csendjét, / vigasztal, fáj is ez az emlék.*”

A haza fogalma elválaszthatatlan a szülőház, a család, a gyermekkor, a szülőhely emléktől. Fáy költészetét át, meg átjárja Pécel és feledhetetlen népe iránti vágya, mely megmaradt lelkében élete végéig. Kristóf Sándor verseiben, a haza az ifjúkori évek emlékével fonódik egybe. Andrásik Gyula az elveszett haza emlékének laments, a hazán, amely „hervadó szíveink öreg félhomályán át” létezik csupán. Samu Margitot is aggodalommal tölti el a haza állapota, sóvárgó szívvel idézi a nagy elődök, Zrínyi, Kölcsey, Görgey, Kossuth alakját. A vallás, a család, a gyermekkor, a szerelem, az ifjú korhoz fűződő természeti szépségek, a közösségi és helyi események megéneklése, mind-mind szerves részét adják irodalmunknak. A költők és írók részt vesznek az őket körülvevő közösségi életben, szerepelnek hazafias ünnepségeken, fellépnek kulturális rendezvényeken... Legnagyobb irodalma van költészetünkben az 1956-os októberi forradalomnak. Ezt a felemelő s egyben megrázó eseményt verseskötetek örökítik meg. Németh Ernő *Októberi árnyak*, Kiss Ödön *Emlékezetek Magyarországra!*, Berecz Tibor *Erős János* című gyűjteményével adózik 1956 emlékének. Andrásik Gyula elsiratja a pesti gyereket, elégiát ír Nagy Imre kivégzéséről, s visszautasítja azokat, akik úgy érzik, sorsunk elvégzetett: „*Ne mondjatok szép sírbeszédet,/ a szó káromlás sátokon./ Ha nem tudtok emberséget,/ gyaláznai népem nem hagyom.*”

A „pesti srácok” emléke számtalan vers tárgyát képezi.

Németh Ernő elégikus tónusban ír az ifjú hősről: „*Nem látta már a szálló estét/ hű fegyverét a lába mellett,/ valami megmarkolta testét,/ hívó szóra indulni kellett, kötelesség parancsszavára/ támolyogva rogyant a térde,/ indult az örök éjszakába,/ hogy társait utolérje.*”

Veszely Ferenc egész ciklussal szentel a múlt század legtisztább forradalmának *Bajban szépült életeim* című gyűjteményében, s főleg a felkelést okozó zsarnoki rendszert ostorozza. A satíra fegyverével ábrázolja a kommunista párthoz csatlakozó gerinctelen, egyéni önzésből a lelküket is áruba vető kommunistapistát...

A vallás vissza-visszatérő téma a költészetben. Egyesek kételemek nélküli, mély érzelmi átéléssel merítenek hitük forrásából (Tűz Tamás, Németh Ernő, Horváth Loránd), mások egyéni nézeteik alapján értelmezik vallási elkötelezettségüket. Fáy Ferencnek a vallási hit volt az egyedüli támasza száműzött életében. Szüntelen büntudattal járta Toronto utcáit, dühös, prófétikus kirohanásokkal ostorozott bennünket. Az örökkévalóság ígézetébe kapaszkodva, lázadó keserűséggel polemizált az egek urával: „*Mit szégyellsz, hogy arcodra lettem,/ hogy lent vagyok, s Te állsz felettem?/ Nem látod bennem önmagad?/ Te adtad ezt, melyben most élek/ tört hittel, bár emberül/ küzdelmet acéllal, gázzal./ Szégyenled? S csendes igazával /Az Isten fáradtan ült.*”

... Tűz Tamás szinte érzéki vonzalommal ír a Teremtőről, egyesszám második személyen társalog az egek Urával, aki megjelenítésében az ótestamentumi félelmetes, haragos Istentől eltérően gyöngéd, nőies alakot ölt...

A család, a hitves, az anya alapvető tárgya líránknak. Kiss Ödön *A sziget nincs többé* címmel egész kötetben adózik korán elhunyt hitvesének. A nanaimoi Pintér László is kötetekre való versekben tesz tanúbizonyságot neje szerelmes alakjáról. Domokos Sándor *Gyertyaláng* című kötetében, s más verseiben fejezi ki felesége iránti szerelmét. „*Ki vagy te nekem?*” c. nagylélegzetű versében... a hitves társ nem kínzó álmom, cikázó csalfa hangulat, nem a bizonytalanság félelmével vegyített várakozás, hanem: „*Te vagy a szív visszatérő/ Biztos dobbanása bennem./ Kéklő eremben vérem melege./ Az otthon ellágyító nyugalma.*”

... A költők érzékenyen reagálnak mindennapi életünk jelenségeire. Verselnek egyéni vágyokról, álmodozásokról. Odafigyelnek a közösségi életre kiható jelenségekre, egyetemes gondokra-bajokra, lélekemelő eseményekre, belső viszályokra. Aggódnak az elszakított területeken élő fajtánk miatt. Verseik születtek erdélyi havasokról, székely estről. Tamási Miklós így ír összmagyarsági érzelmeiről: „*Mi itt, és ti ott - öt szó az üzenet,/ de kiderült az ég Vásárhely felett./ Ezért fűztem imám utolsó sorába:/ Nagyon vigyázz, Uram, Pusztakamarásra.*”

A környezet hatása

Kanada fontos szerepet játszik költészetünk alakulásában. Az új, a kezdeti idegen környezet, a szétszórtság életforma, az azonos ivású rokonlelkek hiánya fokozza az íróban az alkotásvágyat. Kemenes Géfin megírta, hogy bevándorlása első

éveiben az írás őrizte meg lelki egyensúlyát. Az első évek általában lemondó érzelmeket váltanak ki a költőből. Ez részben a haza, a család, a hagyományok elvesztéséből adódik. Ötven évvel ezelőtt abban a keserű tudatban éltünk, hogy száműzetésünk végleges, mert a haza örökre becsukta mögöttünk kapuit. Az új környezetbeli státusz, sok esetben deklasszálódást is jelentett. Az otthon tekintélyes állást betöltő Németh Ernő bankigazgató, Ottawában kórházi liftes és küldönc lett. A katonatiszt Fáy Ferenc iskolaszolga. Kiss Ödön, a Mátrában levő alkotók háza főgondnoka Kingstonban laboráns. Naphegyi Imre katonatiszt Winnipegben kirakatrendező, az egyetemista Tamási Miklós Vancouverben kishivatalnok. Az új környezet különböző hatást eredményez a nemzedékek költészetében. Németh Ernő hálatelten ír Ottawáról, a tisztafényű városról, amely befogadta őt: *„Régen megszerettem e várost / tizenöt éve tartó szerelem, / hozzáöttem mint gyümölcs a fához / együtt ébred és lélegzik velem.”* Kiss Ödön is megbékél választott hazájával, versein keresztül fel lehetne térképezni Dél-Ontárió gyönyörű tájait. Nostalgijával ír kingstoni életükről, gyerekei szülővárosáról. Az autóbussz ablakából azonban féltő aggodalommal szemléli a sápadt, kihalt tájat, az elhanyagolt, omladozó faluszéli templomát, melyből kiköltözött még az Isten is. Humánus lélek lévén, a Queen's Egyetem laborjában megtagadja a kísérleti állatokon végzett embertelen munkát. Ettől eltekintve, pozitív hangnemben ír ez országról, mint „Indián nyár” című verse üzenete is mutatja: szép ez az élet.

A fiatal nemzedék, melynek tagjai szép egzisztenciát alapoztak Kanadában, ridegen kezeli új környezetét. A magas egyetemi végzettségű Kemenes Géfin és Vitéz György, akik egyetemeken tanítottak, s olyan otthonosan mozogtak a kanadai életben, mint a hazaiak, angol nyelvű versírásra soha nem is gondoltak. Hajós Tamás verseiben a kanadai nagyváros purgatóriumi méreteket ölt: szennyes utcák, megrongált, koszos betonépületek veszik körül, melyben, mint írja *Betonlapok között* c. versében: *„Fekete minden. Nincs helyeslés, / nincs tagadás. Sűrített tar pokol. / Szemedből gesztenyelevel, / finom, örökzöld mohára omol.”*

Kanada, e hatalmas régiókra tagozódó ország jelen van költészetünk egészében. Vers született a Winnipeg Beachről, Labradorról, az északi fényről, a brit-columbiai esőerdőről, a Fundy-öbölről, a Heron-bayról... Faludy György, ez a zaklatott életű költő így találta magát a Nanaimohoz közeli esőerdőben, melyen még nem pásztázott keresztül a történelem vihara, melyben még a vers is szüzi képet ölt: *“A tornác falán felgyújtom a lámpát / és leülök alá verset írni... / Madárszárny lebben most a csenden át. / Az ezüst nap beleveti magát / a fák közé s a nagy, sötét bokor / mellé ér. Lámpám a fejem felett / ragyogni kezd, mint a virágcsokor.”* (Áldott magányosság jövel)

Pesszimista költészet a mienk. A hazai talajból való kiszakadás megrendíti, az új életkezdés gondolata aggodalommal tölti el a lelket... Kristóf Sándor... „Tagadás szonettjé”-ben vágytalan vágyakban lebeg, imátlan imákat mond, szóttalan szerelmeket rebeg, fénytelen fényeket bont. Másik versében pedig amiatt aggódik: *„Ha lányomom sem fut már mögöttem / Azt sem*

tudom, honnan jöttem.”

A békés Németh Ernő így összegezi élettörténetét „Életrajz” c. versében: *„... Száműzetésem ott kezdődött, / mikor dacom nem tört ketté...”*

Fáy Ferenc megrázóbban fejezi ki az elhagyatottság érzését „Ősz” című versében: *„Magad maradtál. / Kint a szürke tájban / halottjaidat hordják az utak. / S te hallgatod, hogy / görgeti a sárban / az őszi szél borzalmas arcukat.”*

... Van lemondás a fiatalabbak lelkében is. Kemenes Géfin László Kölcseyre emlékeztető sötét víziókban dereng múltunk felett. „Hódolat Tinódi Lantos Sebestyénnek”, „Vászoly”, „Zrínyi harmadik éneke” című verseiben történelmünk elkeserítő példáit idézi. Ironikus felhánytorgatásban deheroizálja történelmi nagyjainkat, leszállítja Kossuthot, Széchenyit, Rákóczi porosodó szobortalapzatokról... Hasonló ironia jellemzi Vitéz György költészetét is... Groteszk képekkel telíti verseit, *Missa agnostica* c. nagylélegzetű versében „besattyog” a szentmisére, nyelvet ölt az ájtatos liturgiára, s a miseszöveg gunyorosságba menő változatával ad kifejezést életfelfogásának. A természet maradandó helyet foglal el a költészetben. Azok közül is az ősz a legkedveltebb évszak. Ez utóbbi egyeseknél antropomorfikus megjelenítést kap, mint meggörnyedt ősz ember sárga csizmában lépdél, maga fölött ködlededő tereget, hátra-hátra pillant, bölcs legyintéssel másra hagyja a gondot (Samu Margit: Ősz); Andrásik Gyulánál a távozást, a megnyugvó elmúlást jelképezi. Fáy ebben is egyénit alkot. „Október” c. verse tele van a félelem víziójával: *„Mi van még hátra? / Egy-két ismeretlen szúrta év, / pár tiszta szó...”*

Vitéz György Petőfire emlékeztető aprólékos leírást nyújt környezetéről, Nyár vége című versében: *„A pisztráng egyszerűbben él / szünyogot les a kő alól / görények riasztó szagát / lebbenti föl a szajha szél / tocsogó lápon béka szól, / hód rágja el a törpe fát.”*

Összegezésül elmondható, hogy a költészet, akár a dal, a lélek szerves része. Pár évtizeddel ezelőtt aggodalom járt át bennünket versirodalmunk hanyatlása láttán. S akkor jött egy újabb hullám, új tehetségek jelentek meg a láthatáron. Király Ilona jelentkezett gyönyörű kötetekkel, köztük *Mesél a csönd* cíművel, a kamplopsi Veszely Ferenc is, a nanaimoiaik is kötetekkel léptek elő, azt a reményt ébresztve bennünk, hogy igenis, él a kanadai magyar irodalom, s élni fog mindaddig, amíg magyar dal, magyar szó hallszik ebben az országban.

BALASSI BÁLINT

HOGY JÚLIÁRA TALÁLA, ÍGY KÖSZÖNE NEKI

Ez világ sem kell már nekem
Nálad nélkül, szép szerelmem,
Ki állasz most én mellettem,
Egészséggel, édes lelkem.

Én bús szívem vidámsága,
Lelkem édes kívánsága,
Te vagy minden boldogsága,
Veled Isten áldomása.

Én drágalátos palotám,
Jóillatú piros rózsám,
Gyönyörű szép kis violám,
Élj sokáig, szép Júliám!

Feltámad a napom fénye,
Szeműldek fekete széne,
Két szemem világos fénye,
Élj, élj életem reménye!

Szerelmedben meggyúlt szívem
Csak tégedet óhajt lelkem
Én szívem, lelkem, szerelmem,
Idvez légy én fejedelmem!

Júliámra hogy találék,
Örömben így köszönik,
Térdet fejet neki hajté,
Kin ő csak elmosolyodék.

BÁLINT BALASSI

WHEN HE FOUND JULIA, HE GREETED HER THUS

The whole world means nothing to me,
Without thou standing by me,
Who art with me now, my lovely,
Wholesome darling, pretty, healthy.

Thou art my sad heart's cheeriness,
Fulfilling all my soul's wishes,
Darling, thou art my happiness,
Thou art the Lord's blessing, no less.

Thou art like my palace to me,
Like roses' smell – not one – many,
Thou art like violet to me:
Live long my beautiful Julie!

My Sun's shining light has risen,
Coal-dark eyebrows here are given,
Thou, the light of my eyes, even,
Live, live! Long life you be given!

In your love my heart's on fire,
Thou art are all my soul's desire,
My heart, love and soul: a Sire,
Ruler of my world, desire.

Thus, as I had found my Lady,
I have so greeted her lately,
bending both head and knee gravely,
Whereupon she did smile, briefly.

Translated by Frank Veszely

A torontói Kodály
Táncsoport villám-
csődülete az V. Táncház
Napján a Városháza előtt.
Zenei kíséretet az
éppen ott tartozkodó
Csángó Unchained zenekar
szolgáltatta.

The Kodály Dance Ensemble
spontaneously assembled and
danced in Nathan Phillips
Square in front of the City
Hall to celebrate the „5th
Dance House Day.”
Traditional Hungarian music
was provided by Csango
Unchained band.

Fotó: Kralovánszky Balázs

DANCS RÓZSA

AZ A KÉT ÓRA - ÉS AMI BELEFÉRT

Édesanyámra emlékezve

Békés, boldog vasárnap délután...

A hét elejét még a kórházban töltötte, de három nap múlva haza engedte az orvos azzal az utasítással, hogy kímélje magát, kerülje a fizikai megerőltetést. Irénke megfogadta a tanácsot, pihent, sétálgatott a virágos udvaron, a tulipánok már kezdtek elhervadni, de a többi már pompázott, szépen nekirugaszkodtak a dáliák is, a muskátlikat különösen szerette. Hátrahátranézett a veteményes kertbe is, nagyon örült a szépen csokrosodó salátáknak, a zöldhagymának és a karókra kapaszkodó paszulyoknak. Nem érezte magát betegnek, igaz ugyan, hogy ronda rekedtsége még tartott. Talán a száraz levegő, intette le magában a nyugtalanságot, mert náthás egyáltalán nem volt.

A vasárnapi ebédet is ő készítette el, nem engedte, hogy a lánya átvegye tőle a konyhai irányítást. Lényegében azért ragaszkodott olyan határozottan a főzéshez, mert azt akarta, hogy Zsófi a szabad napot élvezze, hiszen dolgozik eleget hét közben. Az ebéd ízletes volt, könnyű és nyáreleji: egres leves, csirkepaprikás és piskótatekeres sárgabarack lekvárral. A sütemény finom volt, még a betoppanó fia is megkóstolhatta, pár szeletet pedig becsomagolt az unokáinak. Nem ő sütötte, a szomszédasszonya hozta egy nappal azelőtt szabadkozva azért, mert nem tudta a kórházban meglátogatni.

Amikor estefelé megkondult a szomszédos templom harangja, Zsófi megkérdezte édesanyját, hogy nem akar-e vele menni a vecsernyére. Irénke megrázta a fejét, s bár szívesen ment volna, eszébe jutott az orvosi utasítás: egy ideig ne erőltesse magát, inkább pihenjen, hogy minél előbb felerősödjék. Istennel tudok itthon is társalogni, meghallja ő az imádságomat mindenütt – gondolta, de ezt nem mondta ki. Örvendett, hogy gyermekei a sokévi tilalom ellenére is templombajárók maradtak. A csempekályha mellett beleült kedvenc karosszékébe, amelyik megszokott pihenőhelye volt -, onnan beláthatott mindent, ami körülötte zajlott. Akkor délután valami szokatlan vidámság kerítette hatalmába. Nem túl sok idejük volt ebéd után a beszélgetésre, de csak játékos, bolondos dolgok jutottak az eszébe. A gyermekek, az unokák egy-egy huncut történetét idézték fel, s közben nagyokat kacagtak. Később figyelte Zsófit, aki a tükör előtt készülődött az esti istentiszteletre. Megint büszkén nyugtázta magában, hogy lányának a dús haja semmit nem veszített a fényéből, és ismételten átvillant az agyán, hogy mindhárom gyermeke jófajta, szép hajat örökölt tőle – és csak egyedül Katira, az idősebb lányára testálta rá a korai öszülést, a másik kettő az apjukra ütött. Drága Jánosnak még a koporsóban is fekete volt a haja... Elégedetten vette észre azt is, hogy ezúttal Zsófi élénkebb rúzszt használt, ami a diszkrét alapozóval egészen frissé varázsolta, mintha nem is kellett volna egész héten a munkája mellett az anyja miatt is aggódnia. Szegénykém, sok jut neki és túl könnyen kétségbe esik – gondolta magában -, pedig nincs semmi komoly bajom. Jó gyermekeim

vannak, Istenem, hálát adok értük – sóhajtott mélyet, de vi-gyázva, hogy Zsófi meg ne hallja. Legszívesebben magához szorította volna, mint hajdani kislány korában, de ez csak a pillanat játéka volt – még megijesztené, hogy elérzékenyült...

A kapuig kíserte a lányát. Tekintetével követte, amíg a temp-lom elé nem ért, és akkor hirtelen megpillantotta egyik régeb-bi munkatársát, aki Zsófi előtt lépegetett. Magda is a vecser-nyére mehetett, pedig úgy emlékezett, mintha katolikus len-ne.

Szegény Magda! Egyetlen leánya, élete szemefénye, Sára, mi-csoda értelmetlen véget ért! Szerelmes fiatalasszonyként és boldog kismamaként sétált a férjével hazafelé a kisvárosi jár-dán. Sára az ölében vitte a párhetes kisbabát, kicsorduló sze-retetét időnként bele-belegügyögve a pólyába. A férje nagy gyönyörűségére, aki imádtá asszonyát és úgy érezte, hogy mindent megadott neki a Fennvaló: szülés után is hibátlan alakú és szépségű feleséget, egy egészséges kisfiút – mit is kérhetne még? Tökéletesebb életet már nem is kívánhatna. Valami meleg, kellemes érzés hullámmozgott végig rajta, de fele-ségét akkor átölelni, ölbe kapni nem tudta, mert Sára a babá-jukat szorította a szívére. Majd otthon, gondolta, és megállt, hogy cigarettára gyújtson. Abban a pillanatban az elegáns fe-keete kocsi robogva vágódott a járdára és a ház falára tapasz-totta Sárát. Aztán anélkül, hogy lassított volna, tovább szágul-dott. A halott fiatalasszony utolsó ösztönével a magasba tar-totta kicsinyét, aki sértetlenül túlélte a rettenetet. Igazságszol-gáltatásra nem került sor, mert részeg szekusok tanúsították, hogy a szabályosan közlekedő autót a babájával ballagó kis-mama veszélybe hozta, szerencsére a kocsinak nem lett semmi baja. Anyai ösztön – erről még mertek évek múlva is beszélni az emberek, természetesen a részletek mellőzése nélkül. Irén-ke megborzongott a kellemetlen emléktől, a vállára vetett sálat szorosabban tekerte magára és bement a házba.

Valami finomat főz vacsorára, mire véget ér az istentisztelet, határozta el.

Éppen a telefon előtt állt. Hogy ez nem jutott korábban eszé-be! Felhívom Katit! - és máris tárcsázott. Másodperceken be-lül jelentkezett tengerentúlról az idősebbik lánya, kissé meg-lepetten, hiszen csak három napja beszéltek telefonon. És bár örült, hogy édesanyja otthon van, aggodalom volt a hangjá-ban, amiért annyira rekedtes a hangja. Irénke megnyugtatta, hogy semmi az egész, átmeneti kellemetlenség, de a nagy el-határozását minél előbb szeretné közölni: a jövő telet Katiéknál tölti. Csak most kezdődik a nyár, de jó, ha tudják, hogy a karácsonyfát együtt fogja az idén díszíteni Kati gyer-mekeivel, az ottani unokáival. És beszélgettek mindenről, apró-cseprő dolgokról, főleg a gyermekekről. Mind a hat szó-ba került. Mikor kicsik voltak, még itthon együtt, emlékeztet-te Katit, a kislányok arról találtak ki mesét, hogy majd Kana-dában élnek, „banántot” esznek és nagymamáékat is meghív-ják kóstolóra. No, lám, most már a hat közül négy csemete tudja, hogy milyen fán terem a banán, talán majd ismét mind együtt lehetnek nemsokára itt, a magyarosi almafák alatt, mert Magyaróst mindegyikük szerette... Tereferéltek jó soká-

ig, míg hirtelen eszébe nem jutott, hogy mindjárt vége az esti imának, és Zsófinak vacsorát akar készíteni. Jaj, de jó volt ez a kicsi beszélgetés, látod, majdnem megszűnt a rekedtségem is, mondta búcsúzóul...

Fél óra múlva mentőért kellett telefonálni. Zsófi a bátyját is hívta, így mindketten felkísérték a kórházba. A specialista azonnal intézkedett, és közölte, anginás fájdalommal be kell feküdnie, hogy megfigyelhessék. A hordágyról Irénke oda-szolt két ijedt gyermekének, hogy menjenek haza, ő most jó kezekben van. Látva bizonytalanságukat, anyai eréllyel, mint régen, amikor még fegyelmeznie kellett őket, rájuk ripakodott: ne mind lábatlankodjatok itt, menjetek, engedjétek a doktornőt, hogy végezze a dolgát!

Elmentek. A hazáig tartó húsz perces séta még jól is esett nekik az ijedtség után. Már a kapuban meghallották a telefon berregését. Sajnálattal közlöm, hogy édesanyjuk tíz perce meghalt, mondta a nővér.

Anyai ösztön? – Gyermekai nem foghatták a kezét, amikor végsőt dobant a szíve. Még megjedtek volna...

DEVECSERY LÁSZLÓ

ÉDESANYÁM HAJA

Édesanyám haja: hó,
múlt időkön: takaró.
Véle múlt az életem:
emlékeim keresem.

Édesanyám: haja hó,
nagy csendemen takaró.
Szavam hullik, hó szakad,
szállnak múltból madarak.

Édesanyám haja hó:
ezüst úton takaró.
Néki őrzök szavakat:
versbe gyűjtöm azokat!

LENNÉK ÉN...

– Édesanyámnak –

Lennék én gyöngyvirág:
harangszó-illatod,
fehéren csendülő
hószirmú harmatod.

Lennék én két kezed:
virágtitkú bölcső,
szirmok esőjében
felkönnyező felhő.

Lennék a mosolyod:
ne vess mindig vélem,
amíg az életünk
megengedi nékem.

Lennék én napsugár:
melengessen létem,
boltív-falak között
örömdet kérem.

Lennék én a szellő:
könnyű legyen lépted,
mikor tiéidet
az útig kíséred.

Lennék én... Mi lennék?
A fiad én vagyok,
egyetlen életed,
mindig-várt holnapod...

LEZSÁK SÁNDOR

VÉGRENDELET

Valamikor
itt vidám volt az élet,
de a Család szerteszéledt,
vénségemre egyedül maradtam,
nem véd meg se a kutya,
se az epergarád,
magamat ellátni
már nehezen tudom,
olykor már két bottal járok
a látásom is romlik,
a tető egy része is beszakadt,
az is elvadult már,
ami a Kertből megmaradt.

a télen is nehéz volt fűtenem,
ezért a Városba költözök,
különszobával vár a Családom,
mondják, megszerez majd mindenem.

maguknak eladom
ezt a megbolydult tanyát,
de van egy nagy-nagy kérésem,
ez az én utolsó kívánságom:
ne vágják ki
a madárcseresznyefát,
alatta ölelt, csókolt először
az én Nagy Szerelmem,
akivel egyre többet álmodok,
akivel hamarosan találkozok -

ANYÁM, MAGYAR ILONA!

parazsat szentelő
öledből már kiszakadtam
lapozom biblia-arcodat
homlokomra sorsod riaszt
pattanó héja-nyugalmat

ha rángatom e pólyát
vagyok viharomban gyöngye fa

éjszakát szenvedő
csillaggal megszögelt lábod
trombózis-pokla szemembe
veti a lángot, Anyám,
élő Magyar Ilona!

KABDEBŐ LÓRÁNT

SHAKESPEARE - 400

Közhellyel kezdem. Azzal a mondattal, amelyet Magyarországon mindenki utánamond Petőfinék: „Shakespeare egymaga a teremtés fele.” És amit olvashat kedves közönségem itt is, a szobor mögötti emlékfalon.

Amikor kiszakadt Petőfiből e felkiáltás, kritikájának felütéseként, éppen a kor legjobb hazai színészenek, Egressy Gábornak alakításában a III. Richárd előadásáról távozott. Átéltette korának legfontosabb problémáját, a zsarnokság kérdését, azt hallotta a színpadról, aminek lázában önmaga is égett, amit saját verseiben is vívódóan átélhetett. És még valamit! Ami az emberi sorsok örökös alakítója: megismerhette az emberek manipulálhatóságát. Miként lehet befolyásolni akár a szerelmét épp elvesztő asszonyt, vagy az érvényesülni akaró politikust, avagy a vagyona vágyó akarnokokat. De szemben az élet intrikus sodrásával megtalálhatta benne a számonkérés elkövetkezését, a világon szertejáró gonosz legyőzhetőségének tudatát. Az igazságtétel diadalmas elkövetkezését. Petőfi azon az estén Shakespeare-ben megismerhette magát Petőfit is, meg a világtörténelmet mozgó, a gonoszt megtörni képes elrendezettségét a világnak. A teremtés metafizikáját.

Nem véletlen, hogy századának három legnagyobb költője szövetkezett, Petőfi mellett Vörösmarty, és Arany János, hogy magyarrá teremtsék a Shakespeare-szövegeket. És mennyire igaza van Vörösmartynak, midőn ezt írja: „Shakespeare jó fordítása a leggazdagabb szépliteratúrának is felér legalább a felével.”

Klasszikusaink régmúltját idéztem, de ugorjak a legmaibb mába! Valahai doktoranduszom, Szele Bálint egy interjúkötetet szentelt annak számbavételére, hogy kortárs költőink miként versengenek ma is Shakespeare újabb és újabb magyartításában. Mert amit Petőfi és Vörösmarty kimondott, az kortárs literátoraink lelkében is visszhangzik. És versengenek, mert a színházak éhesen várják az újabb és újabb esemény számba menő fordításokat. Mert nemcsak költők és társulatok akarata tartja életben ma is hazánkban Shakespeare életművét, de a színházjáró közönség igénye is.

Múlhatott négy évszázad, Shakespeare kortársunkként tud minket is izgatni. A mi problémáinkat is egy-egy újabb bemutatón átéltetni, kérdéseinket feltenni, és megoldáskereső életrefigyelésünket hangolni.

Magam is élnék egy példával, az előbb átugrott huszadik századból. Ha Petőfi korábban a történelmet mozgó földrengek színpadra teremtőjét idézte meg, Szabó Lőrinc a magános sorsában a létezés értelmét kereső ember és a világ kapcsolódási pontjait kereste Shakespeare szövegeiben.

Először is az angol nyelvet és a poézis sajátos formálódását tanulta a költő Shakespeare szonettjeinek fordítását készítve. Majd amiként ő maga is érett saját költészetében, hasonlóan még kétszer alakította át ezeket a szonetteket. Magam 20 éves egyetemistaként a Kossuth klubban a harmadik változat bemutatásán láthattam életemben egyszer monográfiáim tárgyát, a szonettek fordítóját, 1957-ben. A Shakespeare szonettek

nélkül talán a Föld, erdő, isten kötetten induló költő sem lehetett volna az emberlét értelmén meditáló létköltészet hazai megalkotója.

Majd a sors csodája! A Nemzeti Színház valahai zseniális rendező-igazgatója, Németh Antal Shakespeare-ciklusához munkatársul szerződtette Szabó Lőrincet. Először a lázadó hangú csalódott-pessimista költőre bízta Athéni Timont, barátok jövőjét, aki cserében csak a megtagadással szembesült összeomló élete zárultával. Megrágalmazni az életet, ez volt a költő Szabó Lőrinc poétikája is ekkor, és ehhez alkalmat kapott, hogy kiélje létkáromló indulatait a shakespearai szövegben. A következő az Ahogy tetszik vígjátékként ismert szövegének keserű-édes csalódásokkal telített szerelmi ábrándozása. A méla Jaques alakjában egy Hamlet-előképet rajzolhatott a Különbéke költője. Ezt követte a zseniális Macbeth-fordítás. Ekkor már benne voltunk a második világháborúban, a balladás pusztulás sodrásában.

Keserű műveket fordított, gyönyörrel teli környezetben. Timon keservei az erdélyi havasokban szövegeződtek, a méla Jaques szövegei Titiseeben, ahol a freiburgi magyarok emléktáblája emlékeztet a műfordító-költő jelenlétére, a Macbethet a Tátrában fordítja. A drámák keserű eseményeit a táj és környezet vidító szeretetteljes fogadtatása oldja a poézis csodálatos harmóniájával.

A negyedik fordításra megkapja a megbízást, de valahogy a megoldásig nem tud sokáig elvergődni. Tapasztalatai – a politika hullámlása és a háború keservei – kevésnek bizonyulnak, hogy a Troilus és Cressida fordítása költői ihletődéshez jusson. Ehhez Budapest ostroma, és a költő személyes megpróbáltatásai, a félreértelmezett megjegyzéseit követő üldöztetés és szerencsétlenné alakuló élete újabb tapasztalatai kellettek. Az ostrom után összeállított, a Franklin Társulat kiadásában megjelent Shakespeare-összes számára ezek megdöbbentő hatására végre be tudta fejezni a komor emberi sorsokat és személyes ámulásokat összegező művet. A szakma szemében is a legnagyobb elismeréssel fogadott formában képes megszólaltatni magyarul. A legjobbkor: hiszen a világ is ekkorra fedezi fel, és kezdi a nagy tragédiák között számon tartani a darabot. Mely görbetükröt állít a 20 századi emberiség számára.

A mára immár megdicsőült Troilus-hoz a halála előtti évben visszatér még a műfordító-költő. Nem szövegét változtatja, hanem kései szerelmét éli bele a Tücsökzene egyik utolsóként elkészült versébe, a Cressidába. Ismerős? Mint a háromezer éves trójai történet, avagy az olyannyiszor megerősakolt huszadik század?

Cressida

Ismeritek Cressidát? Én igen!

Legizgatóbb, legfájóbb fűszerem.

Oly kéj rontja, mint engem, s gyöngeség s kémia a lelkiismeretét.

S még így sem önző! Hogy mentse magát, most téged mintáz, Állati Világ, téged magához, érzékeny Idő, téged, Jog, Szokás, Lélektan. A nő

érik benne, kit minden pillanat folyton feltölt. Esze több, súlyosabb Zeusz lányáénál. Mint gejzirliget ugrálja körül álmom, örület, mámor, szerencse. Egykor orvosa a megbízható cinkos volt. De ma teste a kétes becsület helyett szinte-nyílt szabadság zsákmánya lett... Így is szeretted? – Akkor védj, szívem: száz év múlva nem lesz más szerelem.

Kétségbeesés és féltés, a hűtlenség ellenére a vállalt hűség. Trója és Buda végnapjai? Világháborúk, dúlások emléke, a kiszolgáltatottság. A modern évszázadok európai erkölce? És a visszahatás rá?

Szabó Lőrinc arról álmodozott, még a háború utolsó évében is, hogy majdan Shakespeare összes drámáját lefordíthatja. A nagyközönség utolsó fordítását, a Vízkeresztet már nem is ismeri. Az Ahogy tetszikhez hasonló, megbékélt vígjátékot. 1953-ban, a Sztálin halálát követő enyhülés idején a Faluszínház kérésére fordította, de csak nemrég jelent meg a debreceni Csokonai Kiadó, és a Miskolci Egyetem Szabó Lőrinc kutatóhelyének gondozásában. Balsorsát mi magyarázhatja? Radnóti Miklós valamivel korábban, már a háború éve alatt lefordította a dráma első két felvonását. Munkaszolgálat miatt kénytelen volt abbahagyni a munkát, melyet aztán Rónay György fejezett be, és ez szerepel a háború utáni kiadásokban, és a színpadokon is ez a fordítás lett a leggyakrabban hallható. Az izgalmas témájú Shakespeare-fordításokat (többek között a III. Richárdot, A velencei kalmárt, és a hazaszeretet apoteózisát, az V. Henriket) teremtő atyai barátom, a szintén nagy költő, Vas István véleménye szerint: mindkét fordítás egyformán rangos, egyenértékű, éppen ezért kegyeleti okokból szerepeljen a Miklóstól származó. Szabó Lőrinc fordítása minden gyűjteményből kimaradt. De önmagában, kis kötetként sem látott napvilágot. Legyen ez a reklám helye: a krk.szabolorinc.hu weblapon megtalálhatják, élvezettel olvashatják a mi egyetlen kiadásunkat.

Egyik kiváló mai drámaírónk és egyben Shakespeare-fordítónk, Forgách András véleményét egyetértőleg idézem. Amikor példaképét kérdezték, imígyen válaszolt: „Ha van, akkor az Szabó Lőrinc és Arany János, de megkülönböztet tőlük az, hogy én nem vagyok költő. Szabó Lőrinc irányában elfogult vagyok, hiszen mind a négy fordítását ismerem [a Vízkereszttről még tudomása sincs!]. Az Ahogy tetszikkel vacakolnék egy kicsit, az biztos, mert a komédia Szabó Lőrincnek nem ment olyan jól, de az Ahogy tetszikben amúgy is sok probléma van. A legjobban a Troilus és Cressidát szeretem. A Macbethben Szabó Lőrinc zseniális volt, és az Athéni Timon is neki való darab, de az egy szimplább mű, a nyelvben ott nem kellett úgy megmérnie a saját zsenialitását, ami a Macbethben és a Troilusban tündökölt igazán.”

Teszem hozzá: a mai ember számára is befogadhatóan.

Miként valaha Petőfit, Szabó Lőrincet is Shakespeare ihletése is alkotásra serkenti. Szabó Lőrincet paradox módon éppen a modernséggel köti össze, a tragic joy – a tragikus derű – európai szintű mesterévé segíti, a huszadik századi angol nyelvű líra klasszikusainak, Eliot, Yeats és Pound méltó társává. A Tücsökzenéből idézek, de a Shakespeare fordítások témáját? zenéjét? álmodozását a létezésről? hallom. „Színház az egész világ”? A poézis egésze! Sőt túl azon: az emberiség élete.

hány szál szövődött és mennyi szakadt,
s ami pezsdukt, hogy ült nyomtalan el,
s búvópatakként hogy tört újra fel?
A szín forog, és amit elhagyok,
egészítse ki a ti álmotok.

Elhangzott Shakespeare halálának 400. évfordulóján tartott koszorúzási ünnepségen, 2016. április 23. Forrás: Magyar-Hon-Lap

KANADAI / AMERIKAI MAGYARSÁG

1949 óta szolgálja a nyugatra szakadt magyar közösséget.

Elismerten, a nyugati világ legnagyobb példányszámban megjelenő magyar hetilapja. Megjelenik minden szerdán délelőtt, és még aznap olvashatják, akik megvásárolják a torontói magyar üzletekben. Előfizetés \$75 egy évre vagy \$40 félévre, postázással. A legfrissebb magyarországi, nemzetközi és sport híreket foglalja össze lapunk minden politikai elhajlás nélkül, mint a múltban. A Magyarországon hirdető több ezer olvasóhoz szólhatnak! Olvassa, hirdessen és rendelje meg a mindenki által szeretett Kékújságot!

A legjobban informált magyar a Magyarországot olvassa!

Published by: Canadian Hungarian Media non Profit Corp.

747 St. Clair Ave. W. #103.

Toronto, ON M6C 4A4 Canada

Telefon: 416-656-8361, Fax: 416-651-2442

Kiadó: Aykler Béla

Főszerkesztő: Susan Papp

Felelős Szerkesztő: Dr Tanka László

Szerkesztő: Balás Róbert

Számítógépes szerkesztő: Horváth Zsolt

Web: www.kanadaimagysarsag.ca

E-mail: info@kanadaimagysarsag.ca

Reméljük továbbra is szolgálhatjuk a magyarságot a nyugat legnagyobb számú hetilapjával.

VARGA GABRIELLA

KOLOZSI TIBOR SZOBRA SZMŰVÉSZ A JELENSÉGEK MEDITATÍV OLDALÁT KERESI

Kolozsi Tibor Munkácsy-díjas szobrászművész-restaurátor nevét az elmúlt években főként a kolozsvári Mátyáskirály-szoborcsoporttal összefüggésben hallhatta gyakrabban a nagyközönség, 2010–2011-ben annak restaurálási munkálatait ő vezette. Korábban az aradi Szabadság-emlékmű helyreállításán is dolgozott, 1995-ben pedig a gyulafehérvári székesegyház szobrainak restaurálásában vett részt. Alkotásai nagyrészt bronzba öntött, lényegre törő, erősen leegyszerűsített formanyelvű vizuális struktúrák. Mint mondja, munkáival nem lelkesíteni szeretné a szemlélőt – „az nem az ő területe” –, sokkal inkább a meditatív oldalát keresi a jelenségeknek, s éppen erre: a mélyebb elgondolkodásra szeretné ösztönözni a nemritkán kőből is faragott

kivételes rajz tehetségét már az ottani általános iskolában felfedezte rajztanára, Adorjáni Endre szobrászművész. Az éles szemű pedagógus nem is tűnődött sokáig a dolog felett: tanulmányai folytatására Marosvásárhelyre irányította tízéves tanítványát. A képzőművészeti líceumban tett érettségi vizsgája után Kolozsi Tibort útja a Kolozsvári Képzőművészeti és Formatervezési Egyetem szobrászati szakára vezette, és diplomája megszerzése után (1990) sem hagyta el a kincses várost, azóta ott él és alkot. Jelenleg a képzőművészeti egyetem adjunktusa.

Tavaly tavasszal ünnepelt 50. születésnapja alkalmából Kolozsváron a Bánffy-palota udvarán grandiózus kültéri kiállítás nyílt, amely ősszel továbbvándorolt Sepsiszentgyörgyre: a hét nagy méretű – hat bronzból és egy kőből faragott – alkotást 2015 október közepétől ez év végéig a Székely Nemzeti Múzeum kertjében tekinthetik meg az érdeklődők. A kiállított művek között szerepel a bibliai ihletésű *Sámson*,

kompozícióit szemlélőket.

Az ismertséget Európa-szerte méltán szerzett, többszörösen díjazott képzőművész (1997-ben a Barabás Miklós Céh díját és Art-Expo-díjat, 2000-ben Kolozsvári testvérek-díjat, 2011-ben pedig Munkácsy Mihály-díjat és Média-díjat vett át) a székelyföldi Hargita megyében, Gyergyóditróban született, és

miként a keresztényekre az oroszánokat ráengedő *Néro* is. Utóbbinak a nyaka helyére a művész babérkoszorúdarabkákat helyezett, láttatva, hogy Néro aranykoszorúja végül a porba hullott. A tógája még megvan, annak gombjával Kolozsi egy szúrós-tövses gyomnövény virágát találta a legmegfelelőbbnek.

Szintén bronzból készült az elmúlt években az *Áldás* című mű, annak az ókeresztény ábrázolásnak a nyomán, amelyiken Jézus áldó kezében az ujjai között egy golyót tart, vélhetően a földgolyót.

Az archaikus témákhoz, a mitológia kimeríthetetlen kincsestárához, a biblia, a sumér kultúrkör és a magyar őstörténet motívumaihoz gyakran nyúló Kolozsi Tibor ezt a ma már egyáltalán nem jellemző ábrázolást hivatkozta meg ezen az alkotásán.

Az *Éva* című kompozíciót a művész 2015 tavaszán fejezte be. Mint mondta, megpróbált mindent belesűríteni, ami Éváról eszébe jutott: a behatárolt, négyzetes paradicsomkertet a fákkal, a kígyóval, és persze a töréssel, ami az emberek lelkében bekövetkezett, amikor onnan kiűzettek. A kígyó választja el a törés előtti és utáni állapotot, a portré szemében is ez tükröződik. Motívumként Kolozsi még egy kalotaszegi kályhacsempét is beépített az alkotásba, hogy azzal is a „paradicsomi állapotokat” idézze.

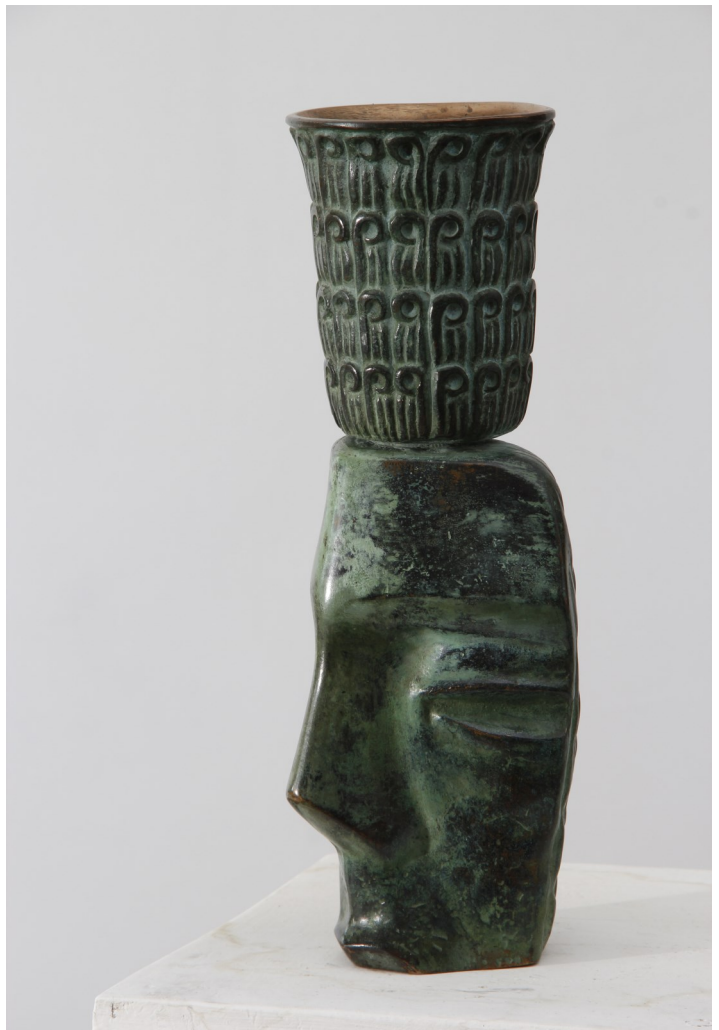
Az *Éva* portrét szemlélve felidézhetjük Németh Júlia műkritikus szavait, aki a szobrászati nyelvet megújító Kolozsi Tibor művészetéről többek között ezt írja: „*Kolozsi évezredek mélyére nyúl, hogy a legmodernebb korok életérzését sugallja, hogy a művészi általánosítás legmagasabb fokára lépjen. Teszi pedig mindezt olyan formai bravúrok felvonultatásával, ami a tehetségen kívül tökéletes mesterségbeli tudást is feltételez. Az egyedi formanyelven túl*

Kolozsinál a portré egyben lelkiállapot is...” S innen akár visszaléphetünk a szemét eltakaró *Várakozó*hoz is, hogy abban és Németh Júlia szavaiban magunkra ismerjünk: „*Ezek a részleteiben tökéletesen kidolgozott, archaikusnak tűnő, de a XXI. századi szenvtelen-séggel a jövőbe tekintő arcok mi vagyunk. Mi, akik voltunk, s akik leszünk. A mindenkori ember, gyarlóságai-val és erényeivel...”*

A sepsiszentgyörgyi tárlaton ugyancsak kiállított *Visszhang* című mű centrumában egy kiállítást, helyesebben egy kiállítót látunk, akinek a két válla enyhén olyan, mintha domborzati forma lenne, minthogyha két hegy közé lenne beszorítva.

S ahol hegy van, ott folyó is átszeli a völgyet. Kolozsi Tibor *Maros* című alkotása – a kiállítás egyetlen kőszobra – nemcsak azért vezeti vissza alkotóját és szemlélőjét a hargitai havasok lábához, mert „a Maros végigfolyik a fél Hargita

megyén”, hanem azért is, mert szűkebb szülőföldjén faragta, s nem is akármiből: gyergyóújfalvi andezit kőből.

– A Maros 2013 és 2014 nyarán készült Gyergyószárhegyen – eleveníti fel az alkotás történetét a művész. – A Lázár-kastély körül kialakult bonyodalmak miatt elhoztam onnan a szobromat, de a helyzet rendeződése után minden bizonnyal visszaviszem.

Végighordozva a tekintet a monumentális kiállításon, látható és tapasztalható, hogy Kolozsi

Tibor szobrai kétségkívül nem énekelnek. De fűrkészve, kíváncsian, sőt időnként megrovó tekintettel figyelnek, sarokba szorítanak, szólnak hozzánk, és bármennyire is ellenkeznénk, kénytelenek vagyunk válaszolni. Szavakkal vagy szavak nélkül – ahogyan azt Márton Evelin író állapítja meg, hozzáte-

ve: ezek a szobrok megérintenek, mert sugárik belőlük alkotójuk egyénisége. Ő kérdez, ő válaszol, röpít a magasba, húz le ismeretlen, időnként nagyon is ismerős mélységekbe. Nem azt várja, hogy tudjuk, hanem hogy érezzük azt, amit a lelkéből fémbe öntött...

Ezt pedig nagyon is érzi, aki Kolozsi Tibor kisplasztikáinak és nagyszobor-munkáinak egészen a közelébe kerül s átengedi magát az azokból áradó sajátos kisugárzásnak, különleges hatásnak, rejtett s mégis konkrétan kifejezett mondanivalónak.

„A szakmám a szenvedélyem” – hangoztatja sokszor a művész, aki nem kiállításokra dolgozik, hanem saját teremtő szenvedélye hajtja. Frissen készült anyagait rendszerint bemutatja Kolozsváron, Sepsiszentgyörgyön és Marosvásárhelyen, de általában véve tárlatok szervezését ő maga nemigen kezdeményezi. Mint mondja, egy kiállítás megrendezése igen komoly anyagi ráfordítással jár, és ha a fogadó fél nem tud részt vállalni a kiállítandó anyag elszállításából, őrzéséből és visszaszállításából, akkor „nagy bátorság volna ilyesmibe belevágni”.

A Sepsiszentgyörgyön kiállított alkotásai mindenesetre továbbvándorolnak majd: jövő évben várhatóan Marosvásárhelyen ismerkedhetnek meg velük az érdeklődők.

És közben mélyen elgondolkodhatnak, mert mást nem is tehetnek.

„A szobraim alkalmat adnak a meditálásra, és én éppen ezt szeretném – vallja a művész. – *Lelkesíteni sosem tudtam. A lelkesítés agitatív módszer, valamilyen ügy melletti korteskedés. Ez nem az én területem. Én inkább a meditatív oldalát keresem a jelenségeknek.*”

A kérdés csak az, hogy neki marad-e elég ideje arra, hogy a gondolatait mélyre eressze. A Kolozsvári Képzőművészeti és Formatervező Egyetem adjunktusaként, a 140 tagot tömörítő Barabás Miklós Céh elnökeként, a Román Képzőművészek Szövetsége és a Kós Károly Egyesülés tagjaként az utánpótlás-nevelésből és a képzőművészeti közélet megszervezéséből is jókora részt vállal.

– A Barabás Miklós Céhet 1929-ben alapították a Trianon utáni képzőművészeti élet megszervezésére – tájékoztat Kolozsi Tibor. – Ez volt az a fórum, ahol az erdélyi képzőművészek tömörültek. A szervezet 1994-ben alakult újjá, az egész erdélyi és partiumi régióban vannak tagjaink. A társulás irányítása arra is alkalmat ad számomra, hogy a hazai művésztsákkal folyamatos kapcsolatot tartsak.

„*A nagy mérethez meg kell érni és fel kell nőni*” – vallja Kolozsi, s miközben a szemlélő megéri és felnő a jelenleg Sepsiszentgyörgyön látható nagy méretekhez, és felfedezi a szétsugárzó szakrális tartalom sajátosan kolozsitiboros jegeit, kibontakozik előtte, hogy a művész szobrászata mi-

lyen komplex formákat mutat be, struktúrákat és rendezetlenségeket, melyeket az egymás ellen ható erők – múlt és jövő, hagyomány és fejlődés, intuíció és intelligencia, mágikus és reális – játéka formál, s e formák túlradó gazdagságukkal bűvölnek el (Mircea Oliv műkritikus szavait idézve). A szemlélő felfedezi ugyanakkor, hogy „*alkotójuk vállalja a mindenkori újjal járó kockázatot, a kísérletezés és szuverén értékteremtés kínját-gyönyörét. Teszi pedig mindezt olyanformán, hogy mindvégig hű marad önmagához. Ahhoz a minden fölösleges sallangot mellőző, célratörő, tiszta és egyenes szobrászi beszédhez, amelynek lényege az egyszerűség, tömörség, dinamizmus és kifejezőerő.*” S e felfedezések nyomán mindenki megéri majd, hogy „*innen az a sokrétségében is egységes életmű, amely a kisszobroktól a térszobrokhig s a klasszikus hangvételtől a legmodernebb formanyelvig terjedően tesz tanúbizonyságot Kolozsi Tibor sokoldalúságáról, veleszületett és kiművelt tehetségéről*” (Németh Júlia).

„*A mi szakmánkban a legváratlanabb pillanatok, események és hatások hozzák felszínre az ihletettséget*” – mondja Kolozsi Tibor, azokból pedig nincs hiány, így élhet bennünk a bizakodás, hogy álma, miszerint szobraival tereket, kerteket, udvarokat népesítsen be, inkább a közeli jövőben, mintsem a távoliban, valóra válik.

LAKATOS MIHÁLY

ÁBEL AZ ISKOLÁBAN (3.)

A nyolcvanas évek vége felé jártunk, s Romániában a Nagy Vezér tovább mélyítette a vermet, amelybe mindent és mindenkit el akart hantolni, ami és aki rögeszméjének, a homogén nemzetállami szocializmusnak az útjában állott. Azaz: nagyjából mindent és mindenkit. Korát meghazudtoló fürgeséggel dobálta ki az újabb és újabb rétegeket, s örök elégedetlenként haladt egyre lefelé. Végül úgy járt, mint a viccbéli kincskereső atyafi, aki ásás közben méterenként talált a földben egy cetlit, rejtélyes, neki szóló üzenettel: „Áss lefelé még egy métert!” Megtette. Újra és újra. Aztán a hatodik cetlin már ezt állt: „Te, ostoba! Most hogy jutsz ki innen?!” De történetünk idején az utolsó cetli – amelyet majd Iliescuék fognak megkörmölni – még váratott magára.

Közben a nyomorgatott erdélyi magyarok tömegesen vágta neki a román-magyar határnak. Egy részük a határőr laktnyák fogdáiban kötött ki, majd félholtra verten a börtönben. Másik részük sikerrel járt, s álmai földjére került. De voltak olyanok is (nem is kevesen) akik csak a föld alá. Kezdetben az anyaországi elvtársak buzgón a szekusok keze alá dolgoztak visszatoloncolásaikkal, de végül, a közvélemény nyomására, nemzetközi szívük nemzetivé enyhült, s befogadták a menekülteket. Akik az anyaországban valóban anyaölből érezték magukat, és nem akartak továbbvonatozni Kohl kancellár szárnyai alá.

Hanem amikor a tréfa vastagodni kezdett, a magyar elvtársak találkozókat kértek a Nagy Vezértől. Ha kérték, megkapták, valamikor '88 augusztusának végén. Grósz Károly, felvértezve magát az internacionalizmus minden idejét múlt kacatjával s klisémondatával (kinek miye van, abból gazdálkodik), útnak indult kíséretével a tizenhárom vértanú városába. Tizenegye-diknek. (Legalábbis pár napra rá így terjedt el a nép körében – de az emberek hangjában tisztelet helyett ezúttal megvetés volt.) A határnál azonban kiszállították járgányaikból s Daciákba ültették őket, mondván: román földet csak román autó (féleség) taphat. A nárcisztikus személyiségzavarral küszködő pszichopata aztán két és fél órás beszéddel mosta át és öblítette ki a vörösen tátogó magyar elvtárs agyát, ki végül készségesen belátta: az autópályán mindenki szembemegy a forgalommal, kivéve a Nagy Vezért, aki egyedül ismeri a helyes irányt. Na jó, a Vezérrel együtt. A visszaúton a határ felé az út szélén felsorakozott megnyomorítottak százai (akik ekkor még a magyar elvtársaktól várták azt a csodát, amit aztán egy évre rá ők maguk vittek végbe), románok és magyarok, tapsolták meg lelkesen a távozó magyar küldöttséget. Nos, ha lenne a meg nem érdemelt tapsnak Oscar-díja, akkor ez minden kategóriában megkapná...

Közben Ábelék iskolájában az élet a megszokott mederben csordogált. A főtanfelügyelő (miután kitiltotta a magyar feliratokat az iskolák folyosóiról és a tantermekből) ezúttal arra utasította az igazgatónőt, hogy a tanári kar „hasson oda”, hogy a gyerekek szünetben ne beszéljenek egymás közt magyarul az iskola udvarán. Egy szintiszta magyar iskolában. Ezen kínjában már mindenki nevetett... Nem tudták, de tudhatták volna, hogy ez a vég kezdete. A rezsím végéé. De ne

vágjunk a dolgok elébe.

Hamarosan megérkezett a retorziós célból a Székelyföldön grasszáló bukaresti ellenőrző brigád is. Ilyenkor persze az első érzés a kellemes meglepetésé, hiszen nem a rémhírek vásznára a képzelet pennájával előzetesen felfestett hétfejú sárkány érkezett meg, hanem egy héttagú, hús-vér – helyenként kedves – férfiakból és nőkből álló csapat. Mindannyian románok. Némelyik jóérezésű közülük titokban Ábelék érté- sére is adja, hogy kínos számára a helyzet fonáksága. Hogy a szakmai ellenőrzés valójában álca, mert nem ellenőrizni jöttek, hanem büntetni és megfélemlíteni. Az ostor, vagy néha a dorong, maga a román nyelv. Ez az egyébként szép, a tizennyolcadik században dallamosra latinosított nyelv, amelyen számos nagy költő és író szólott már a világhoz. Ámde köztudott volt, hogy a székely gyerekek meglehetősen nehezen boldogulnak vele. Nem azért, mert román. Hanem mert idegen. Idegen?! Te nem létező jóisten!! A Vezér asszonya hisztériás rohamot kapott: Romániában a román nem lehet idegen nyelv! Minden szakmai megfontolás a ládafiába került hát, a román anyanyelvűeknek szóló tankönyvek pedig a magyar gyerekek kezébe. Az eredmény nem lehetett kétséges.

Lehetnek egyébként országos bajnokok matematikából, francia nyelvből, vagy testnevelésből – semmit nem ért, ha nem beszéltek jól románul. Így hát az elégtelen meg volt előlegezve az iskola számára.

Ábelnek az ellenőrzés napján – pechjére – történelem órája is volt. A román nyelv mellett a másik „kritikus” tantárgy. A szakos ellenőr tehát annak rendje s módja szerint bejelentkezett hozzá. A lecke címe: „Románia az Aranykorszakban”. Ami nyilván egyet jelentett a Ceaușescu-korszakkal, amelynek kiporciónzott, keserű kenyerét éppen rágcsálták. A lecke amúgy az ellenőrnek köszönhette, hogy egyáltalán napirendre került... Ábel csibész tanítványai teljes mértékben kihasználták tanítójuk kínos helyzetét: valahányszor az kiejtette a Nagy Vezér és „tudós” asszonya nevét (márpedig sokszor ki kellett ejtenie), gúnyosan elvigyorodtak. Hiába, már negyedik éve tanította őket, nem voltak titkaik egymás előtt. Ábel mindvégig azért fohászodott magában, hogy az ellenőr ezt ne vegye észre. Nem vette. Az óra végeztével a gyerekek szünetre mentek, a fickó pedig Ábelnek szegezte a kérdést: „Járt ön valaha a Szeret folyón?” „Nem” – vallotta be Ábel. „Tudja ön, hogy azon nemhogy tizenhárom, de egyetlen vízierőmű sincs?!” „Az lehet – mondta Ábel –, de a tankönyvben ez áll.” „Hol?!” Ábel mutatta. A férfi rövid mustra után kelleetlenül az asztalra dobta: „Hát ezt még nem cserélték ki?” (Ennyit papír és valóság viszonyáról akkortájt.) Majd körülnézett az osztályban. Na, most jönnek szóba a magyar feliratok – dobogott hangosabban Ábel szíve. De az ellenőrt ez nem érdekelte. Másvalamin akadt meg a szeme. Ábel pár hónappal korábban készített egy dekorációt: egy óriási fehér kartonra piros, ollóval kivágott betűket ragasztott, hogy aszondja: Meseország kapuja. A felirat alá illusztrációként néhány, erdőben vadászó, és a fa alatt pihenő vadászt ábrázoló kép került. A képek alatt sorakoztak a kötelező házi olvasmányok címei. A férfi az ábrához sétált, majd

kopogtatni kezdte a feliratot, a kartont, és az egyik képet, mondván:

„Az ilyen szinkombinációkat, ha lehet, kerülni kell!” Ábel elpirult, mint akit tetten értek. „Értem” – mondta, s furcsa mód belül örömet és elégedettséget érzett.

Megjelent a Magyar Idők 2016. március 26-i számában.

ÁBEL A METRÓN

Az eltelt évtizedek alatt Ábel életének szerves részévé vált az utazás. No, nem annyira a gondtalan, szabadidős utazgatás, amelynek célja más országok, kultúrák és emberek megismerése, és amelyről gyerekkorában annyit ábrándozott, hanem az utazás azon fajtája, amelyet az ingáról neveztek el. Nem véletlenül, hiszen az elnevezés is jól érzékelteti a helyhez kötöttséget, a behatároltságot, és az ezzel járó monotóniát. A külföldi utazgatásoktól egyébként is elvette a kedvét a „lerobbant(ott)” légikikötők, metróaluljárók látványa, és az egzotikus strandokat mostanság körülölgő céllövölde-filing. Napi másfél órát utazik BMV-vel (a gyengébbek kedvéért: busz, metró, villamos) a munkahelyéig és vissza, az utazás monotóniáját pedig intenzív olvasással üti agyon. A magyar és világirodalom számos műve került így „kerekekre” az elmúlt évtizedben, s ez olyannyira beidegződésévé vált, hogy otthon sem képes már olvasni, ha legalább a mosógép nem zúg a háttérben. De nemcsak könyveket olvas, hanem folyóiratokat és napilapokat is. Ez utóbbiak közül legtöbbször azt, amelyet ingyenesen nyomnak a kezébe a metró bejáratánál. És elszomorodva figyel, hogy az ordas egyéni érdekek milyen gyakran írják fölül a legszentebb közösségi érdekeket is. Homo homini lupus est. Ilyen az élet. Vagy ilyenné tesszük. Hanem az már valóban szíven ütötte, amikor egy reggel a „Százerek a babára”-szalagcím üvöltött az álmából még alig ocsúdott tömegre. Lelki szemei előtt már látta is, amint az anyagiakra és életszínvonalára oly érzékeny magyar ember a szívéhez kap, és rögtön lefarag egyet-kettőt a tervezett gyermekszámból. A cikk buzgón ecseteli, hogy: bizony, arany áron mérik a gyerekeveléshez kapcsolódó infrastruktúrát, jól gondold meg, ember, mielőtt felelőtlenül belevágsz, mert a szülészet ajtajában már a koldusbot vár! Ábel, aki három lurkót nevel, tudja, hogy mindez szédítés, a számokkal való trükközés, de a tapasztalatlanabbja feltehetőleg „veszi” az üzenetet. Holott a „százerek a babára” című írás arról is szólhatna, hogy a kormányzat százezreket, sőt, milliárdokat fordít a gyerekeket nevelő családok támogatására - de nem, erről egy szót sem ejt. Talán mert akkor igazat mondana. Hogy kinek akar ártani ezzel, azt tudjuk. De: kinek használni?!! Hogy ennek az önmagát lassan kivéreztető nemzeti közösségnek nem, az holtbiztos. Mondhatja valaki, hogy de hát ezek csak szavak. Ne becsüljük le a szavak hatékonyságát. Hányszor fordult már elő a történelemben, hogy egy megnyertnek hitt csata egy rémhír miatt katasztrófális vereségbe torkollott?! Bizonyára az oszmán hadvezetés sem véletlenül titkolta el a százezres sereg elől 1566-ban, hogy I. Szulejmán még a végső ostrom előtt jobblétre szenderült. Pedig Zrínyi serege akkor már ezer főt sem

számlált... Hát igen - gondolta keserűen Ábel -, ha lett volna felelősségérzet a szerzőben, akkor „Több százezer babát” címmel pötyögött volna be egy teljesen másmilyen cikket a gépébe.

Pár hét múltán - mintha csak a fenti témára rímelve - a „Bazi nagy görög lagzi” főszereplője nyilatkozott a lap hasábjain, hogy a kasszasikernek bizonyult film amúgy csalódást okozott neki. Ugyanis egyesek azt a következtetést vonhatták le, hogy tartozni kell valakihez, ne adj'isten muszáj megházasodni ahhoz, hogy teljes életet élhessünk. Szóval, az üzenet mellément. Véletlenül jó és emberi lett, az alkotók szándéka ellenére. Hm - csóválta a fejét Ábel -, ez ám a posztmodern fausti sors... No, ami megvolt, az megvolt, de így nem maradhat. Ezt bizony korrigálni kell! Ingujj felgyűrése, új forgatókönyv körmölése, ezúttal azon nagyszerű üzenet köré, hogy: „Nem egy másik ember tesz teljessé.” Ezen Ábel, a maga öt évtizedes tapasztalatával, kissé elmélázott. Először is, a határtalan és megvetendő hübrisz tűnt fel számára, amely azt a képzetet keltette megtévedt hősnőnkben, hogy az ember elérheti - akár egyedül, akár másokkal - a teljességet. Nem, az embert nem olyan fából faragták. Aki számára a teljesség megadatik, az nem más, mint Isten.

„Nem muszáj házasodni, az ember egyedül is maradhat” - folytatódik az okfejtés. Szívem szerint - mosolygott Ábel - azt kívánnám, hogy elérje ezt a számára oly kívánatos állapotot, és ne is tudjon változtatni rajta, de jó keresztény nem tesz ilyet. Arra viszont kíváncsi lennék - tűnődött -, hogy az egyedül önmagát „beteljesítő” ember majd a végső számvetéskor mit is mond, mi volt az élete értelme?! Az, hogy „megmaradt magnak”? Mert hát milyen szépen is mondja a népi bölcsesség: „megmaradt magnak”... Valahányszor hallottam ezt valakiről, mindig volt benne valami megvetés, lenézés, ami a küldetését be nem teljesítő embernek szólt, aki végtelen önzőségében semmit nem tett azokért a nagy és nemes célokért, amelyek mindenki életébe bele vannak kódolva, csak éppen sokan veszni hagyják őket. A mag küldetése az, hogy kicsíráz-zék, a csírából csemete legyen, aztán fa, amely virágba borul, termést hoz, és ezzel újabb magoknak ad életet. Nemcsak megkapja az élet nagy lehetőségét, hanem fel is kínálja az utána jövőknek. A magnak megmaradó mag nem részesül a tavaszi eső és az áradó napfény örömeiben, nem élheti át a virágba borulás eufóriáját, nem érezheti a terméshez való elégedettségét és bölcsességét, nem sokszorozhatja meg örömét a világra hozott magok gyermeki örömeivel és hálájával. A magnak megmaradt mag tulajdonképpen paradoxon, önmaga cáfolata, szomorú és felejtendő jelenség. Zsákutca.

A zsákutca dicsőítése azonban veszélyes dolog. A dicsőítő számára is, és azok számára is, akik e megtévesztés áldozatai lesznek. A dicsőítő számára azért, mert az igazságra, arra, hogy innen nem vezet út tovább, az áldozatok előbb-utóbb rá fognak jönni, és akkor az őket tévútra vivő csaló ellen fordulnak, hogy megszárgassák. Az áldozatok számára pedig azért, mert nem biztos, hogy még lesz erejük és idejük a változtatásra, a zsákutcából való kitolásra.

Vajon, akad majd valaki, aki megveregeti a munkában elmélyült hősnő vállát s emlékezteti azon egyszerű, már Ádám által

felfedezett igazságra, hogy: az ember társas lény? Hogy az „önmagát megvalósító ember” (mit is jelent ez valójában?) hamis ideálját propagáló filmekkel teli a padlás? Hogy a sikeres, anyagi javakban és talmi örömeiben dúskáló üzletember és üzletasszony mítoszát évtizedek óta propagáló társadalom-mérnöknek hála, hamarosan elfogynak a nézők? Hogy a demográfiai katasztrófa már a spájzban van? S ha bekövetkezik, mit mondanak majd e tudós „mérnökök”?

Hogy: milyen kár, pedig még annyi jó ötletem lett volna... ?!

Megjelent a Magyar Idők 2016. április 16-i számában.

BOTOS FERENC

KALEJDOSZKÓP

/in memoriam R.D. Bradbury/

mezőn, virágok között sétáltam
a pacsirta hirtelen elhallgatott
csak a szél kószált erre-arra
magányos vándorként az ég alatt
rád gondoltam: a Gyalogjáróra
a nap kaleidoszkóp szíromtüzében
talán a Mars kristályvárosai felé
hajóztál éppen csatornahajódon
hogy az arany szemű és bronzhajú
leányok ne várjanak hiába

TIHANYI IMÁDSÁG

fekete kökörccsin
fekete drágakő
Óvár vártán nyíló
eltört dallamok tudója
egy pacsirta dalol a csend
rejtőző izzású közepében
gejzirkúpok aranyzógei közt
Isten csukódó tenyerében

HORVÁTH GÁBOR MIKLÓS: **áldozat**

gyilkos érzéseket fürkésztem
magamban
képes lennék-e egyáltalán úgy élni
hogy eltakarítanék mindenkit aki
az utamba áll hideg kegyetlenséggel
nem válogatva a gyilkos eszközökben
taposni könyökölni feljelenteni

ha kell késsel pisztollyal szamuráj karddal
ha kell vállról indítható rakétával
nekiesni a disznófejű nagyúrnak

NORA NEMETHY

HEARTS FOR THE HOMELAND

Verse 1

Our hearts still
Throb for the
Homeland
Our thoughts are still
With the
Homeland
Sometimes we feel
We belong
To no land
Why we came away
Often even we
Don't understand

Bridge

The refugee plight
A difficult life
Those who criticize
Have to keep in mind

Chorus

Lives were
At stake
Survival
Not a game
Alone a no-name person
With nothing,
Nothing but
A life to make
Homeland

he refugee plight
A difficult life
Those who criticize
Have to keep in mind

Chorus (variation)

Lives were
At stake
Survival
Not a game
Alone a no-name person
With nothing,
Nothing but
A life to make

Chorus (variation)

Alone a no-name person
With nothing,
Nothing
But a life to make
A life to make
A life to make

(lyrics)

egérfejű tomportakarítóinak
annak is aki nem fúj egy követ velem
annak is aki fél mert az be is csinál

akarok-e valamit az emberekkel
vagy elillant már belőlem is minden szép
él-e még valaki megváltásra várva
lehetek-e jobb a deákné vásznánál
szörnyű gondolatra jutottam áldozat
vagyok áldozatok vagyunk mindannyian

CZIFRA ADRIENN

III. MAGYAR HAIKU- ÉS TANKANAP BUDAPESTEN

A Magyar-Japán Baráti Társaság Haiku klubja immár harmadik alkalommal rendezte meg április 16-án a Magyar Haiku- és Tankanapot Budapesten, a Hopp Ferenc Ázsiai Művészeti Múzeumban. A múzeumi programok mellett Budapest központi helyein, az Operánál, a Hősök terén és másutt origami hajtogatásokra írt haikukat osztogattunk a járókelőknek magyar és angol nyelven. Verőfényesen sütött a nap, így sok programot tartottunk kint a jó időben, a múzeum kertjében. A látogatók megismerkedhettek a japán költészet két legnépszerűbb műfajával: a haikuval és a tankával. A *haiku* olyan rövid költemény, mely három sorból és mindössze 17 szótagból (5-7-5) épül fel, egy pillanatnyi hangulatot ragad meg, és csattanóval zárul. Érdekessége, hogy nincs címe, valamint a verssorok végén nem használnak rímeket. A *tanka* ötsoros, 31 szótagból (5-7-5-7-7) álló rövid vers. Ugyancsak a pillanat megragadására törekszik, csattanóval zárul, cím nélküli vers, melyben nincs rím a sorok végén. Mindkét költemény a természethez kapcsolódik.

A rendezvényen előadások hangzottak el a két versformával kapcsolatban, majd kívánság szerint különböző témájú versekben ki is próbálhatták magukat a résztvevők.

A helyben nevezős tanka verseny dobogója *Törő Márta* volt:

Ó, aszagaó
elmúlásnak virága
kékes liláról
válsz derengő rózsára
elsápadva lehullasz

Aki pedig már jól ismerte a két versformát, előre elküldhette versét pályázatunkra, melynek eredményeit a délelőtt folyamán hirdettük ki. A nevezők hatalmas izgalommal várták, hogy a rengeteg vers közül, melyek lesznek díjazottak. A verseny megadott témája idén a *nőszírom* volt.

Beküldős haiku versenyünk első helyezettje, *Gábor Edina* ezt írta:

Tavaszi kukucska.
Nőszírom virágot bont –
Van Gogh mosolyog.

Az előadásokon és versenyeken kívül haiku klubunk tagjai tartottak felolvasásokat saját műveikből, ki lehetett próbálni

a japán kalligráfiát, valamint a *karuta* nevű régi japán kártyajátékot, melyben a Hjakunin issu nevű antológia száz versét kell egyszerre fejben tartani. A délutáni programok egyik legnépszerűbb eseménye a haiga készítés volt, melyet Vihar Judit, a Magyar-Japán Baráti Társaság elnöke tartott meg. A *haiga* olyan képet jelent, melyhez egy hozzá illő haiku társul. Bármilyen technikát lehetett alkalmazni a rajzolástól, festéstől kezdve egészen a ragasztgatásig.

Annak pedig, aki inkább csak nézelődni szeretett volna, remek kikapcsolódást nyújtott az ikebana bemutató. Az *ikebana* japán virágrendezést jelent, több száz éves múltra visszatekintő művészeti ág Japánban, melyet ma is elsősorattal művelnek. A japánok szoros kapcsolatban állnak a természettel, így a kompozíció elkészítésénél fontos szempont a természet rendjének követése. Mialatt a műalkotás elkészült, a nézők haikukban örökítették meg a virágok szépségét. Az ikebana haikuverseny egyik dobogója *Vercsek Györgyi* lett:

Borostyán zöldje
romos ház falába vág
életgyökeret.

A Haiku- és Tankanap nagy sikerrel zajlott le, az érdeklődők száma minden évben egyre növekszik, és nagy örömeinkre sok a visszatérő vendég is. Már most készülünk, hogy a rendezvényt jövő tavasszal új témákkal és programokkal megismételjük.

Fotók: Czifra Adrienn
Szervező, MJBT Haiku klub főtítkár

IN MEMORIAM BEDŐ GYÖRGY (1930—2016)

Bedő György 1930. július 11-én született Munkácscon. Mándokon anyakönyvezték, ahol édesapja főszolgabíró volt, és ahol később elemi iskolába járt. Középiskolai tanulmányait a munkácsi Magyar Királyi Árpád Fejedelem Gimnáziumban kezdte 1940-ben, majd 1944-től Kisvárdán folytatta a Bessenyei György Reálgimnáziumban. 1948-

ban az érettségi vizsga után Egerben a hittudományi főiskolán egy évig teológiát tanult, majd miután édesapja nyugdíját elvették, abba kellett hagynia a főiskolát. 1949-től Kisvárdán fizikai munkával és óraadással tartotta el magát és segítette szüleit. 1951-ben besorozták munkaszolgálatos katonának, ahonnan két év múlva, 1953 őszén szabadult. 1953 és 1959 között anyagkönyvelő, illetve könyvelő volt egy budapesti építőipari vállalatnál. 1955-ben megnősült, és feleségével Komáromba költözött. 1956-ban itt született meg első gyermekük.

1959-ben Komáromban kezdődött könyvkereskedelmi pályafutása. Egy évtizedig az Állami Könyvterjesztő Vállalat (ÁKV) komáromi könyvesboltjának vezetője volt, 1969 és 1977 között pedig instruktor a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalatnál. 1966-tól magyar és könyvtár szakon tanult az ELTE-n, ahol 1971-ben megszerezte a diplomát. 1972-ben született meg második gyermeke. 1977 és 1979 között az ÁKV Írók Boltját vezette Budapesten, olyan eredményesen, hogy 1979-ben a vállalat beszerzési osztályának fősztályvezetőjévé nevezték ki. Innen vonult nyugdíjba 1989-ben. Nyugdíjba vonulása után 66 évesen, 1996-ban meg-alapította saját kiadóját, a Kairosz Könyvkiadót, egy keresztény-nemzeti kiadót, amely hiánypótlónak bizonyult a közművelődésben. Bedő György könyvei révén hozzájárult keresztény gyökereink megismeréséhez, tudatosításához.

A Kairosz Kiadó élén műfaji kötöttségek nélkül adott ki könyveket, mindig törekedve arra, hogy a megjelenő munkák értékteremtő vagy értékörző művek legyenek. Bedő György számára a könyv szent dolog volt: az ismeretek, a kultúra forrása, egyben az élet sója, egy emberibb világ kulcsa. A kiadó az első négy évben mintegy száz könyvet jelentetett meg: mind olyan műveket, amelyek „hiányoztak a magyar könyvkiadás palettájáról”.

A kiadványok között szerepeltek a vallásos műveken és a teológiai szakirodalmon kívül a magyar és világirodalom remekei, történelmi, pszichológiai és közgazdasági

szakmunkák, valamint ifjúsági klasszikusok és a művészettörténet egy-egy gyöngyszeme. Rónay György szavaival élve olyan könyvek ezek, „amelyek élni segítenek”. Az alapító különösen büszke volt a *Miért hiszek?* és a *Magyarnak lenni* címmel kiadott sorozatokra.

Bedő György életművét számos kitüntetéssel ismerték el: a Mindszenty-émlékéremet 2009-ben, a Magyar Örökség díjat 2010-ben, a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjének polgári tagozatát 2011-ben, a Magyar Érdemrend középkeresztjének polgári tagozatát pedig 2013-ban kapta meg. 2015-ben Teleki Pál-éreméremmel jutalmazta a Bethlen Gábor Alapítvány. Ugyanebben az évben Pro Cultura Christiana díjat kapott a Magyar Katolikus Püspöki Konferenciától.

(Forrás: Magyar Kurír. Fotó: Válasz.hu)

BÁGYONI SZABÓ ISTVÁN

HANGSZERSZÓLÓ

nem a fenyő

szétfutó gyökérben nincs erő
kapaszkodik félelem hajtja
nedvét mókusos ágbegyekbe
félelem növeszti s óvja

nem a fenyő

gyantahaton eljátszik a szitázó nap
káprázat-sötét barlang-sírású
bakafegyelemben korhadó karácsonyfás
szívárványos megcsal az első széellel

nem a fenyő

s nem a magányos nincs is olyan
nincs árva-fuvolás zenekar
a fenyő egymaga belehal belehal

nem a fenyő

inkább a tölgy a jegenye az akác

és akkor árva fuvola állt ki
s zengett rezgett az eljövő fákról
a kapaszkodókról
a félelemre növekről
a bakásan fegyelmeztettekről
szelekbe vetődőkről

BÁGYONI SZABÓ ISTVÁN
ANYANYELVTELEN

fiú volt - mondták
s mint fény a tükrön
villant át csorba életünkön

fiú volt
derék
s mint vadász vadját
dicsérték hosszan
a magzat anyját
ki egyenest a méhéből temet...
vajon az egek hogyan fogadják
a föl nem síró
tetemet
a névtelent az anyanyelvteletent?

vajon ott kik lajstromozzák
a hangtalanul érkezőt?
a holdfény-tisztát
a sosem-vétkezőt

ott is vajon csak paragrafusra
nyisszentik el a köldököd zsinórját?
vajon az illetéket
ott is kiróják?

a buszok ott is rozsdá-dobozok?
az utcarikkancs ott is egyet fűj?
a betübölcsőt ott is kihajítják?
sújt-e ott is a nyelvi egyensúly?

a zászlók ott is csapnak, ostorognak?
az anyagerinc ott is akasztófa?
szólniuk kell vajon kakasszóra
a magzatvíztől hurkos ostoroknak?

fiú volt - mondták
két keze ökölbe'
hajtja szekerünk'
körbe... körbe

csak száll nem szól
nem szólint
mélyül az első
anyaszóig

AGÓCS SÁNDOR
GONDOLATAIBÓL

(PestiSrácok.hu, inter-
júrésztet, 2016. 02. 26.)
Fotó: Bahget Iskander

A költészet múltja és jelene

Míg régen a kiadók évente három verses kötetet jelentettek meg, ma sokkal könnyebb a helyzet. Ezzel szemben a költészet továbbra sincs rózsás állapotban. A régmúlthoz viszonyítva a költők pokoljárására most sem igen figyelnek – vázolja a szomorú valóságot Agócs Sándor.

„Nehéz, sőt lehetetlen elgondolni, hogy milyen viharok tombolnak az ember – különösen a verset író ember – lelkében, ám arra már kevesen gondolnak, hogy a költők pokoljárása nélkül mi lenne velünk?! Verset írni azonban minden körülmények között muszáj, főleg, ha az ember nem akar beledögleni idő előtt... A költő kezében mindig ott volt és ott van a szó fölötti hatalom, nem lehet leváltani, nem lehet kicserélni egy kevésbé kellemetlenkedőre...!”

Az irodalom, a költészet és a mai fiatalok

A fiatalok szerencsére manapság is olvasnak, csak nagyrészt rossz könyveket forgatnak. Agócs szerint mostanában sajnos a vámpiros történetek veszik el a fiatalok esztétikáját. „Olvashatnának Arany Jánost például, mondjuk a Toldi-t, vagy Petőfitől a János vitéz-t, Móricz Zsigmondot, vagy mondjuk Balassit” – mondja Agócs Sándor, aki még nem látott vámpír-költőt, de szerinte az is ritka, hogy valakit jobban érdekel egy József Attila-vers, vagy egy Ady-vers varázsa, vagy mondjuk Shakespeare szonettjei, mint a legújabb okostelefon, a technika vívmányai...

„Félelmetes, hogy mennyire elbutítja az embert a hön áhított technika. Az alattomosan, fondorlatosan terjeszkedő „butulás” ellen csak a józanész veheti fel a versenyt. Ha van még józan ész...”

„Ez pedig a szülők és a pedagógusok iszonyú nagy felelőssége!” – teszi hozzá a költő

... Lakitelek

Lakitelek már a hetvenes évek végén is Lakitelek volt. 1979-ben volt a fiatal írók találkozója Illyés Gyulával, Csoóri Sándorral, majd 1985 október 22-én az Antológia-est, amikor egy képzőművészeti kiállítás kapcsán egy „szonettnyi költő” (Nagy Gáspár megfogalmazása) volt jelen a színpadon és elmondtak egy-egy saját verset. „Ez volt az országban az első nyilvános tiltakozás a Kádár-rendszer ellen!” – emlékszik vissza a kezdetekre a költő, aki aktív résztvevője volt a mozgalom elmúlt 25 évének. Mint mondja hálás Lezsák Sándornak, amiért annak idején, rá merte bízni az Antológia Kiadót, majd a Nyomdát. Hozzáteszi azt is, a belső végvárok megtartása nem egyszerű feladat, sosem volt az.

„Itt naponta kell újjászületni, szinte naponta csodákra van szükség, és a munkatársaimnak sűrűn szoktam mondogatni: csoda csak akkor van, ha megteremtjük. Eddig kard nélkül is helytálltam, és ez ezután is így lesz.”

DOBOS MARIANNE

KI VAGYOK ÉN?

„Az utóbbi hónapok során a rabok egy csoportja együtt olvasta az Ön könyvét és hallgatta magnófelvételeit. Milyen igaz, hogy a szenvedésben is lehet értelmet találni. Csoportunk kilenc fogolyból áll, és hetenként kétszer találkozunk. És meg kell mondanom, ami itt történik, az a csodával határos. Emberek, akik tehetetlenek és reménytelenek voltak, új értelmet találnak életüknek. Itt, egész Florida legkeményebb biztonsági intézkedésekkel rendelkező börtönében, pár száz méterre a villamoszékától, képzelje el: éppen itt válnak valóra álmunk.”

„Higgye el, Mr. Mitchel, valahogy meg tudom érteni az ön helyzetét. Végeredményben nekem is a gázkamra árnyékában kellett élnem egy ideig. De higgye el, Mr. Mitchel, akkor sem adtam fel azt a meggyőződésemet, hogy az életnek minden körülmények és feltételek között van értelme. Mert vagy van értelme – akkor ezt hordoznia kell, ha még olyan rövid ideig tart is; vagy nincs értelme – és ebben az esetben akkor sem lenne értelme, ha még oly sokáig is tartana. Még azt az életet is, amelyet látszólag elrontottunk, visszamenőleg értelemmel tölthetjük meg, ha éppen a felismerés által meghaladjuk önmagunkat.”

(Részlet Viktor E. Frankl az 1975-ös ünnepi könyvhét megnyitójára alkalmából a bécsi Hofburgban tartott előadásából.)

Viktor E. Frankl az alapítója a logoterápiának és az egzisztenciaanalízisnek. A logoterápia fogalmát 1926-tól, míg az egzisztenciaanalízist 1933-tól használja. A logosz és az egzisztencia bevonásának szükségességét a terápiába 1939-ben fejtette ki.

Frankl egzisztencia-fogalma Kierkegaard bölcséletében gyökerezik. Az egzisztencia döntések során keresztül valósítja meg önmagát, melyet a választás „a meg nem valósított lehetőségek kísértetei” környékeznek. Frankl szerint mégsem ez okoz szorongást, hanem sokkal inkább az, ha az egyén nem manifesztálja önmagát önmaga számára egy-egy érték kitartó megvalósításával.

A legfőbb érték a szeretet, és a szeretettel való kapcsolódás egy másik egzisztenciához, az élet legsötétebb óráiban is megvalósítható.

A logoterápia során a terapeuta, a segítő tudatosítja a páciensben (vagy a páciens önmagában), hogy az őt kínzó állapotban lehetőséget, értelmet talál, s ha ezt az egzisztencia analízise során meglegeli, akkor ezáltal értéket valósíthat meg. A lehetetlenségben is rá lehet találnia, akár egy adott helyzetben az emberi lehetőség legszélső határán, a legrettenetesebb szituációban is arra, hogy van értelme az ember életének. Sőt. Az ember életében a legnagyobb teljesítmény az egyenes derékkal viselt szenvedés.

Az embernek az adott problémákat úgy kell szemlélnie, mint az élet kihívását, mint feladatot arra, hogy a nagy egészhez valamit is hozzá tudjon tenni.

A leírt, és számtalan előadásban világszerte ismertetett, és elismert koncepció a saját experimentum crucisában, a koncentrációs táborban töltött évek alatt, gyakorlati bizonyítást nyert. Nemcsak neki segített túlélnie, de része volt sok rabtársa túlélésében is.

A Kötet Kiadó gondozásában 1996-ban jelent meg magyar nyelven *Az ember az értelemre irányuló kérdéssel szemben* címmel Konrad Lorenz előszavával az a Viktor E. Frankl kötet, amelyet az azóta eltelt lassan húsz évben is sokan tekintünk olyan alapvető olvasmánynak, melyet igen gyakran előveszünk. Az én példányom, tegnap újra előkerestem, jegyzetekkel, aláhúzásokkal van tele. Nem emlékszem évszámra visszamenően, hogy mikor és miért vált számomra fontossá éppen az a gondolat, és a legjobban meglepett, hogy az utolsó fehér oldalra felkiáltó jeles oldalszámokat írtam.

Valószínű ez akkor történhetett, mikor az *Akkor is karácsony volt (1944)*, később, hasonló főcímmel jelzett kötetekkel (1956, 1989) kibővítetten trilógiává lett történelmi interjúorozatom első kötetén dolgoztam.

Emlékszem Polcz Alaine döbbenetére, akit néhány nappal azután hívtam fel, ahogyan a beszélgetést magnóra rögzítettem, és elmondtam neki miként szeretném az általa a saját életéről elmondottakat, mintegy összeszerkeszteni...

– De kivel? Mivel? – kérdezte, és mivel 1972-től ismertük már egymást, nem a felháborodás, csak a kíváncsiság volt hangjában.

– *Egy pszichológus megéli a koncentrációs tábor*; a 119104-es számú fogoly, Viktor E. Frankl személyes lágeréretével.

A szerénysége volt az első, amivel erre reagált, hogy jönne ő, mint pszichológus, Franklhoz, a pszichológushoz. Miután elmondtam, hogy a hasonlatosságot közöttük nem a hivatásukban keresem, rám hagyta, csináljam csak, meglátjuk.

„*Igaz istenem... Ugy segített, hogy nem segíthetett*” címmel terjedelmes munka kerekedett belőle. A kötetben, most nézem, a 27-51. oldalak között található. Ha a saját szerepemet leszámíthatnám az ötletben, és az összeállításban, akkor igen melegen ajánlanám újraolvasásra, mint a többi olyan munkát, melyet kedves, – napjainkban újra felfedezendő – *Horatiusunk* „aere perennius”-nak nevez.

Altenberg, 1979. május a dátuma a Konrad Lorenz előszónak az említett, 1996-ban nálunk is megjelent Frankl kötetnek.

Az abban foglalt diagnózis tehát nem új, és a betegség azóta csak súlyosbodott. Azoknak, akik még olvasnak, szívből ajánlom az egészséget, akik kevesebbel is beérik, nekik csak ennyit, mint mindenképpen megszívlelendőt:

„A természetkutató, aki mindig és mindenütt okokat keres, sohasem fatalista. Az a tény, hogy eddig minden kultúra a magas kultúra stádiumában indult hanyatlásnak, a természettudós számára nem lehet alap arra, hogy higgyen az ilyen történések megfordíthatatlanságában. Sokkal inkább hiszi, hogy a kultúrák halálát betegségek okozzák és a kezdeti körülmények okainak felismerése szolgálja gyógyulásukat. Azok az okok, melyek a mai emberiséget pusztulással fenyegetik, nyilvánvalóan a tömegőrület, a neurózis

jellegetességeit viselik magukon. És ez olyan mértékben világosabb a napnál is, hogy sokan éppen közismertsége és banalitása miatt nem képesek felismerni, de a biológus látja ezt, és az orvos is biológus. Az orvosok között pedig a pszichiáter az illetékes a sokféle elmebajtól fenyegetett kultúránk megmentésében. Ha olyan megállapítást tesz, hogy: 'a világ nem egészséges, de gyógyítható', akkor ezzel arra hívja fel az egész tudományos világ, de különösen az ifjúság figyelmét, hogy vegyék észre a romlás okait és a katasztrófát, és az utolsó órában hátrítsák el azt. Némely neurozisz azáltal gyógyítható, hogy a paciensek annak okait tudatosítjuk. Talán az emberiség tömegneurozisa is ilyen eset. Ez a könyv nagy lehetőség a gyógyítás eme formájához."

A mottóként választott gondolat abból az előadásából származik Franklnak, melyben megfogalmazást nyer, hogy a könyv, egy jó könyv, lehet a terápia eszköze. Sok könyv van a Gutenberg galaxisban, sajnos kevesebb közöttük a jó könyv, és ezeknek sem biztos, hogy jó olvasókhöz volt, van, vagy lesz szerencsájuk. Napjainkban sincs ez másként, mint ahogyan Vörösmarty Mihály 1844-ben kérdezte: „Ment-e a könyvek által a világ elébb?”

Hogyan mehetne ez a mára, nemhogy nem egészséges, de súlyosan beteg világ előre...? S hogy merre van előre a világ számára...? Talán kissé túlzásnak tekinthető, de ez az, amit a világ vezetői, vezető politikusai szinte ahányan vannak, annyiféleképpen látnának jónak. És ez az, amire, mióta világ a világ, úgy hisszük, hogy a mindenkor kis emberének semmi ráhatása nincs. Főként ma a mindent uraló média világában a híradások sokkal inkább arra játszanak, tudatosan, vagy némelyiknek csak véletlenül sikerül úgy, hogy növeljék a kétségbeesést az emberekben, hogy az azokat hallgató, még jobban elmerüljön a tehetetlenség, az élet értelmetlenségének érzésében. Az élet értelmetlenségének az érzése alapján azután megszületik, és emelkedik világszerte a száma és a mértéke a kegyetlenségeknek, az agresszivitásnak, a kábítószer függőségnek, a gyilkosságoknak, és az öngyilkosságoknak.

Hogyan élünk lelkileg egészségesen egy ilyen világban? Hogyan gyógyulhatunk, és közben hogyan gyógyíthatunk? Vagy jöhet a legegyszerűbb, ha nincs értelme az életnek, hát akkor a legegyszerűbb, ha eldobjuk. (Ezeket a sorokat írom éppen, mikor cseng a telefonom. Augusztusban veheti át az aranydiplomáját kis csapatunk maradéka. Szervezünk, előkészülünk. És igen: megdöbbenünk. Mert közülünk, akik 1965-ben a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Kohómérnöki karán harmincötven végeztünk, négyen, és ez több, mint 10% eldobták az életüket. Magasan kvalifikált értelmiségiek, sikeresnek mondható, jobbára vezető beosztású kollégáink voltak. Isten bocsásson meg nekik, és tán nekünk is, hogy nem figyeltünk rájuk, nem vettük észre kétségbeesésüket. Nem segítettük önismeretüket. Nem simogattuk ki a továbbélés félelmét a lelkükből. Konkrétan nem tudjuk, mint ahogyan az életét önkezeléssel elvetők egyetlen egyikéről sem lehet tudni biztosan, hogy mit tekintettek teljes mértékben szembenézhetetlennek, amivel nem vállalták a szembenézést,

mi volt az elfogadhatatlan, amit nem tudtak elfogadni, és helyette a halálba menekültek).

A szerző, mint klinikai pszichológus a Frankl által alapított módszert követi, mint szerzetes, a Szociális Testvérek Társaságának alapítója, Slachta Margit szellemében végzi a szolgálatot, lélektől lélekgig. Az egyik lelket a másikkal, és a lelket az Istennel a Szentlélek köti össze. A Szentlélek fiatal, és dinamikus. Dynamis: A hatalom nélküliség hatalma... Az az erő, mely hatalmat ad arra, hogy ha be-

látjuk, minden élet-halál kérdése, akkor, mint a mártír Boldog Salkaházi Sára, aki szintén Szociális Testvér volt, olyan dolgokra tegyük fel életünket, melyekért meghalni is képesek vagyunk.

Ki vagyok én? Kitől mástól kérdezhethetném ezt, mint önmagamtól.

Zárszó

A könyv véget ért. Ha a gyakorlati útmutatókat is elvégezte, akkor egy rövid, 30 órás önismereti és személyiségfejlesztő tréningen vett részt. Gratulálok! Ezen a tréningen megengedte önmagának és Istennek, hogy megszólítsa saját magát lelkiállapotaiban: a szorongásban, a haragban, a vesztésekben, a bűntudatban, a lelki vakságban. Engedte, hogy megnevezze árnyékait, de engedte, hogy megszólítsa a boldogságban és az örömben is, hogy néven szólítsa és identitást adjon önnek. Rácsodálkozott arra, hogy az élet lehet könnyed és felszabadult játék, még ha nagyon komoly is.

Az *Evangéliumi lélektan tréning* végén bátorítani szeretném önt arra, hogy járjon továbbra is az egészség útján, hogy legyen egész ember, akinek teste, szelleme és lelke egységben van egymással és egységben van Istenben. Hogyan folytassa ezt az utat? Hát úgy, ahogy Karl Rahner ajánlja:

„Engedjük először ezeket a mélységeket föltárulkozni: a csendet, a szorongást, az igazság, a szeretet, az igazi találkozás, és az Isten iránti kimondhatatlan szomjúságunkat. Képzeld, hogy magányosak vagyunk, valami szorongatja a lelkünket, közel állunk a halálhoz. Engedjük, hogy ezek az alapvető élmények egyáltalán életre keljenek bennünk, ne fecsegjünk róluk sokat, ne szerkesszünk elméleteket. Maradjunk egyszerűen ebben a mélységesen mély tapasztalati világban. Csak így történhet meg, hogy Isten valóban »jelentkezik« lelkünkben.”¹⁰⁶

179

És, hogy esetleg Homa Ildikó is kapjon a mottóban idézethez hasonló levelet, postára adom tisztelettel és nagy szeretettel a könyvét Hajdú Miklós atyának, a kreatív börtönlelkésznek.

(<http://mkdsz.hu/content/view/35578/210/>)

RADNAI ISTVÁN

KIÁSOM MAGAM AZ IDŐBŐL

néha megkérdem magamtól mi a semmi
a múltban élek-e vagy a jövőben
a jelen elfüstölő pillanat de édes
ha jelen vagy és a jelenlét érzékelhető

ha jelen vagy a jelen felértékelődik
bár a másodperc elfut mint a vadász elől
s az áldozatra várni kell vagy mégsem

hiszen minden eltelt nap áldozat a halál oltárán
közeledik feltarthatatlan nem az álom a kishalál
a kórság az öregek sorsának átka

néha megkérdem tőled mi a valami
és te nem tudod bár éled megfogható
nem kényszer nem kínoz éltet
a jelenléted nem virtuális mint a külvilág

hiszen magunkra sem kell zárunk az ajtót
magunkra sem kell zárunk a múltat
a közös időt megnyújtja az érzés
az idő szalad mégis óramutató

a biztonságot köszönöm neked
az érzelmek békéjét izgalmát örömet
nincs elveszett nap bár szűkös a készlet
ostromlott vár az életünk

néha megkérdem a semmit
a valamitől miben különbözik
s te válaszolsz helyette önmagaddal

DÍSZHARMÓNIAK BÉKÉTLENSÉGE

felharsan benned társas cé-cisz
amit torz lelked béna tájba szétvisz
s mikor a tisztelők temetnek
puffadt koporsót kiváló tetemnek

a cinterem kivágott fája

iparos ad a korrekt normál árra

*

bár a hatalom minden sírra rátemet
bízom az emlékezetben
remélem nyughatnak a magyarok csontemlékei is

RADNAI ISTVÁN

ROKONTALAN NÉP CINTERMEI

furesza mennyország a Házsongárd
ott vannak az unitárius *szentek*
s kiüzetés folyik e paradicsomkertet
tudóstalanítják köveknél hivatalát

dölyfösebben őrző kortársak ásnak
s ha találnak valamit a csontokon
kié lehet ki és kivel rokon
száraz falat a fogak belevásnak

micsoda hegyoldal gondolom Farkas-
réten járva így halottak napja előtt
itt ragasztja a napot a délelőtt
kik minden ősszel sárgult levelet kapnak

ki a frontról érkezőt ki tenyérnyi képletekkel
teleírva s kinek-kinek kezét nyújt egy tenyér
a trombitáló angyali postás mindenkit elér
s akkor magyar szász román szláv felkel

a Házsongárdból Farkasrétre látogatni
vagy Kossuthot Antallt a Nemzeti Kertben
nincs *unió* nincs *antant* képkeretben
és múzeumok faláról indul a hakni

és a *vérrel* telt pohárral vígan koccintva
megbeszéli hímzetten terített asztal
mellett hiábavalóság volt ördög arca
minden papír mely sárgul s fakult a tinta

és határról ott fenn vagy lángoló pokolban
senki többé nem *határoz* iktat diktál
s aki csóvát vetett martalóc vagy aki szikrát
pattintott puskájában kovával boldog holtan

így lépkedek a fanyar őszi temetőben
álmodozom békéről s megbotlok egy kőben

Kolozsi Tibor alkotása

BALAZS SELENDY

THE RICHEST AMERICAN

Who is that?

I am. Or, rather, we are, us, the immigrants, who swore allegiance to the flag.

Lucky you, you know who you are. You were born here, that's the beginning and the end of it. You might not have chosen your place of birth, but the fact remains, you are an American because you were born here, that's where it started and that's where it ends.

Well, I am an American too, but that is neither the beginning, nor the end of it.

The beginning of it was elsewhere. For me that was Hungary. I did not choose the place either, but for a while at any rate, I liked it very much. I was quite small then. Eventually things began to sour, I became very unhappy, then the sky turned black, then life threatening: I had to leave. And that is where my saga begins.

"I neither can, nor do I want to leave behind any part of my heritage, my allegiance to the flag of the United States does not ask that of me, fortunately."

I wrote this to a high school classmate of mine from Hungary, living in the States, who seems to have broken all ties with his past and is happy that way, or says he is.

If I had not done something like that myself I could have axes to grind. But look at what I have done.

As soon as I left I began to shed my past. My first long term station was Belgium. I learned French at a vertiginous rate, I shunned my compatriots and soon I began to imagine that, in some mysterious way, I was French in reality. I studied at university, I wanted to be a doctor, I was busy, very busy, I fell in love...I did not think I lost anything important.

Then I had to leave again, I chose the United States. They needed doctors here, I wanted to make my home here.

And I did. And I continued to shed. I wanted to soar, it was clear I needed to jettison the ballast from my basket dangling from my high altitude balloon - and I did.

I remember: when I left my place of birth I was heavy. I had substance, I was solid, if you touched me I was like stone. I thought, bristling with my French and English attributes, concepts, words, shreds of culture I changed very little, if anything I was more than I was when I left.

Then I looked in the mirror and lo! I saw but a faint outline of myself, a ghost of me. I touched my chest...and my hand went right through what I thought was me...there was *no me!*

What did I do, what did I do? - I lamented. Then I sat down, crushed by the weight of realization. Yes, what I thought of as ballast was my treasure. In order to soar higher I threw out my very essence, which made me strong and solid, something people could love or hate; I got *rid of me*, for no good reason.

"My allegiance to the flag of the United States does not ask that of me, fortunately" - I wrote. I wrote it wrong. My allegiance to the flag asks of me the exact opposite. It asks of me to give, in exchange for the home it offered me, my culture, my particular way of thinking, my word images, that part of

the boundless treasures of my language I can transpose into our soil. It asks me to be *me in full*, it wants to add me to its enormous pool of shimmering jewels coming from every corner of the globe, because this diversity is precisely what makes it great and unique.

When I shed my past, when I lost me voluntarily, I did not only shortchange myself, I shortchanged those who came from me and after me - and I shortchanged the country that was willing to receive me. All it asked of me was to be decent, work hard and *be myself*.

Time for reparations! I am doing that for sometime now and, as I have been asked to, I am working at it very hard. Looking at where I came from I have much to give - and, miracle of miracles, the more I give away the more I seem to have myself.

SELENDY BALÁZS

A LEGGAZDAGABB AMERIKAI

Az ki?

Az én vagyok. Pontosabban mi vagyunk azok, mi, a bevándorlók, akik a zászlóra felesküdtünk.

Neked szerencséd van, te tudod ki vagy. Te itt születél s az a történet kezdete és vége. Az lehet, hogy te nem választottad szülőhelyedet, de az tény, hogy te itt születél, tehát amerikai vagy, változatlan, nemzetiséged kérdése itt kezdődött és itt lett eldöntve.

Na, képzeld el, mi is amerikaiak vagyunk, de nemzetiségünk nem itt kezdődött, a kérdést nem lehet ilyen egyszerűen megválaszolni.

Mi más helyről indultunk. Én Magyarországról. Én sem választottam azt a helyet először személyesen, de, legalább is egy ideig, nagyon szerettem ott élni. Elég kicsi voltam akkor. De később a dolgok megsavanyodtak, nagyon boldogtalan lettem, végül is az ég elfeketedett, a levegő megtelt fenyegetéssel: el kellett mennem. Így kezdődött az én történetem.

"Én nem vagyok képes és nem is akarom örökségem egyetlen porcikáját magam mögött hagyni; szerencsére az amerikai zászlóra való felesküvésem ezt nem kívánja meg tőlem."

Ezt én egy volt középiskolai osztálytársamnak írtam, aki az USA-ban él és aki multjával teljesen szakított és tud így boldog lenni, legalább is azt mondja.

Ha nem tettem volna valami hasonlót jómagam is, lenne okom itélkezni. De nézd, mit csináltam.

Attól a pillanattól kezdve, hogy az országot elhagytam nekiálltam kivetközni a multamból. Első állomásom Belgium volt. Nagyon gyorsan megtanultam franciául, kerültem honfitársaimat és elég hamar azt képzeltem, hogy valami titkos módon, én a valóságban, francia vagyok. Tanultam az egyetemen, orvos akartam lenni, el voltam foglalva, szerelmes lettem...Nem gondoltam, hogy elvesztettem valamit.

Később újra el kellett mennem. Az Amerikai Egyesült Államokat választottam. Itt kellett az orvosok, itt akartam letelepedni.

Le is telepedtem. És folytattam a vetközödést. Repülni akartam, magasra, világos, hogy ki kellett dobnom a ballasztot

léggömböm kosarából – és ki is dobtam.

Emlékszem, mikor otthonról eljöttem, súlyos voltam. Volt bennem anyag. Szilárd voltam, ha megérintettél, érezhetted volna, hogy kőkemény voltam. Azt hittem, hogy francia és angol jelzőimmel, képzeitemmel, szavaimmal, kultúra-foszlányaimmal alig változtam egyáltalán, talán még több is lettem, mint voltam, amikor elindultam.

De tükörbe néztem egyszer, és, jaj! csak magam halvány szilhuettjét láttam, önmagam kísértetét! A mellkasomhoz nyúltam... és a kezem keresztül ment azon, amiről azt hittem, hogy én voltam... *én mint én, megszűntem lenni!*

Mit csináltam, édes jó Istenem, mit csináltam? - jajgattam. Aztán leültem, összeroskadva a felismerés súlya alatt. Igen. Amiről azt gondoltam, hogy ballaszt volt, az volt a kincsem. Hogy magasabbra tudjak repülni, kidobtam magamból azt, ami a legfontosabb volt, a lényegemet, azt, ami engem erőssé és szilárdá tett, amit az emberek meg tudtak szeretni vagy gyűlölni: kivettem önmagam magamból, minden ok nélkül.

“Szerencsére az amerikai zászlóra való felesküvésem ezt nem kívánja meg tőlem” - írtam. Ezt nem jól írtam. A zászló ennek éppen az ellenkezőjét kívánja meg tőlem. Az otthonért, amit nekem adott, kívánja cserébe kultúrámat, az én különleges gondolkozásmódomat, szóképeimet, nyelvem mérhetetlen kincseinek azt a részét, amit át tudok ültetni az itteni földre. Megkívánja tőlem, hogy én legyek *én*, teljes egészemben, mert engem hozzá akar adni a világ minden részéről érkezett csillogó ékszereinek óriási tavához: éppen ez a változatosság az, ami őt nagygyá és egyedülivé teszi.

Amikor kivetkőztem múltamból, amikor a magam akaratából elvesztettem önmagam, nem csak magamtól vontam el a lényegest, de károsítottam azokat, akik tőlem származnak, akik utánam jönnek, és károsítottam az országot, amely kész volt engem befogadni. Az országot, amely csak azt kérte tőlem, hogy dolgozzak erőm szerint, legyek becsületes és maradjak hű önmagamhoz.

Itt az idő jóvátételre. Azon már munkálkodom jó ideje, dolgozom rajta keményen. Ha mélyen magamba nézek, látom, hogy sok adnivalóm van, és csodák csodája, minél többet adok tovább távoli kincseimből, annál több marad itt számomra. *2013. febr. 28.*

IN MEMORIAM
GRÄFNÉ SIMON ESZTER
(1976 - 2016)

CSUKÁS ISTVÁN

ISTENKE, VEDD TÉRDEGRE ÉDESANYÁMAT

Istenke, vedd térdedre édesanyámat,
ringasd szelíden, mert nagyon elfáradt,
ki adtál életet, adj neki most álmot,
és mivel ígértél, szavadat kell állnod,
mert ő mindig hitt és sose kételkedett,
szájára suttogva vette a nevedet.

Én nem tudom felfogni, hogy többé nincsen,
s szemem gyöngje hogy a semmibe tekintsen,
hová a fény is csak úgy jut, hogy megtörve:
helyettem nézzél be a mély sírgödörbe,
próbálkozz, lehelj oxigént, tüdőd a lomb!
Nem is válaszolsz, kukac-szikével boncolod,
amit összeraktál egyszer végtelen türelemmel,
csak csont, csak por, ami volt valamikor ember,
mivel nem csak Minden vagy: vagy a Hiány,
magadat operálsz e földalatti ambulancián.

Mi mit nyel el a végén, fásultan szitálsz
a semmiből a semmibe a létező világot,
anyát és gyereket, az élőt s a holtat,
s mert Te teremtetted, nem is káromolhat,
csak sírhat vagy könnyöröghet, hogy adj neki békét,
nem tudjuk, hogyan kezdődött, de tudjuk a végét;
én sem káromolok, hallgasd meg imámat:
Istenke, vedd térdedre édesanyámat!

AZ EGRI CSILLAGOK NYOMÁBAN

„Amikor csak teheted - de soha nem úgy, hogy munkádtól lopod el az időt és rossz lelkiismerettel, sietve cselekszel! - menj el a hővízű közfürdők valamelyikébe, hetenként kétszer-háromszor. A fürdőzés nagyon régi emberi szokás, s nemcsak a testet edzi és üdíti, hanem a lelket is... A gyógyvizek átjárják tested és élénkítik lelked, megnyugtatják munkától és világtól elkínzott idegeid. A gyógyfürdők afféle nedves kolostorok, ahol zavartalanul átadhatod tested és lelked a józan és méltányos pihenésnek...” / *Márai Sándor*:

Füves könyv /

Magyarország területének 70-80 %-a alatt termálvíz található, melyet nemzeti kincsnek kell értékelnünk és kezelnünk.

Nemzetközi viszonylatban hasonló adottságokkal még Japán, Izland, Olaszország és Franciaország büszkélkedhet.

A fürdő kiemelt helyszín volt már a római korban, a tisztálkodáson túl a társasági élet helyszínéeként is működött.

Magyarországon a XIII. században épült kolostorok, ispo-

tályok kifejezetten fürdők közelében épültek, hasznosítva a víz gyógyító erejét. A törökök is használták a gyógyvizeinket, ezen idők emlékét több ma is működő fürdőnk idézi.

A gyógyfürdő napjainkban is terápiás lehetőség elsősorban a mozgásszervi betegek részére, bizonyítottan csökkenti a fájdalmat, javítja a mozgást és az életminőséget is.

Az elmúlt években számtalan fürdőnk megújult, korszerűsödött, hogy igényesebb körülmények között várja a gyógyulni és kikapcsolódni vágyókat.

A Magyar Balneológiai Egyesület idén ünnepli 125 éves fennállását, melynek alkalmából engedjük meg, hogy néhány kiemelkedő fürdőt bemutathassunk azzal a nem titkolt szándékkal, hogy kedvet csináljunk a felkeresésükhöz.

Dr. Kovács Csaba reumatológus

A Magyar Balneológiai Egyesület Alelnöke

AZ EGRI TÖRÖK FÜRDŐ

Eger történelmi múltjának egyik meghatározó, emblematikus épülete a város szívében található Török Fürdő.

Az egeri fürdőeletről szóló legkorábbi adatunk a középkorból, 1448-ból származik az ú.n. karthauzi szerzetesek fürdőjéről. A XV. században a meleg vizek már a gyógyítás szolgálatában álltak és Egernek fizetett fürdőmestere volt.

A török hódoltság jelentős változásokat hozott Eger fürdő kultúrájában.

A mai Török Fürdő épületének kupolás, nyolcszögletű medencéjét Arnaut pasa építtette 1610 és 1617 között, a férfiak kultikus tisztálkodási céljainak szolgálatára.

A történelmi feljegyzések és korabeli térképek tanúsága szerint a törökök még két további fürdőt is építettek Egerben, egyik a mai Bárány uszoda helyén állt, a másik a feltárt és a közönség előtt nemrégiben megnyitott Valide szultana fürdő, a vár bejáratánál, mely női fürdő volt.

A török hódoltság után Barkóczy Ferenc püspök, Gróf Eszterházy Károly, majd Pyrker László egeri érsek építtették tovább a fürdő épületét.

A gyógyvíz vizsgálatával először Dr. Markhóty Ferenc Heves vármegye főorvosa, az első Magyar Orvosi Egyetem, a **Scola Medicinalis** megalapítója foglalkozott tudományos igénnyel, 1764-ben a Helytartótanácsához felterjesztett értekezésében.

A fürdő többszöri felújítás után a 2009-es újjáépítéskor nyerte el mai tetszetős formáját.

Kupoláját belülről 200 ezer aranyfűst mozaik lapocskával borítja, a falak és a medencék sütője mészke burkolatot kaptak.

A három radonos gyógymedencében a víz a padozat alól tör fel, a folyamatosan felszálló buborékok főleg nitrogént és radont tartalmaznak.

A radon részben a bőrön, részben belégzés útján jut be a szervezetbe és fejti ki gyulladáscsökkentő hatását. A gyógyvíz hőmérséklete 30-31°C, radioaktivitása mérsékelt, 99,9 Bq/l. Radon tartalma miatt olyan autoimmun betegségben szenvedőknek is ajánlott, mint reumatoid arthritis, arthritis psori-

atica és spondylitis ankylopoetica (Bechterew kór/SPA).
Sikerrel alkalmazzuk továbbá:

- kopásos ízületi kórképekben:
térd-, csípő- és vállízületi arthrosisokban,
- ortopédiai műtétek, mint pl. csípő és térd protézis beültetés
utáni állapot utókezelésére,
- traumatológiai műtéteket követő rehabilitációban,
- enyhébb agyi történések utáni utókezelésre.

A Török Fürdő gyógyvize 31 °C-os hőmérsékletű, ezért artériás és vénás keringési rendellenességekkel és szívpanaszokkal küzdő betegek számára is nyugodtan ajánlható.

Endorfin szintet fokozó hatásának köszönhetően kimerültség és depresszió esetén is hatékony kiegészítő terápia.

A Török Fürdőben három további melegített vizű medencében wellness elemek állnak a betegek és vendégek rendelkezésére, víz alatti masszázsek és „dögönyözők” formájában. A szolgáltatások között számos speciális masszázs és a török hamam is kipróbálható.

Dr. Tóth Katalin

NAGY VENDEL

ANYÁKNAPI BŰNBÁNAT

Anyánk

Szűk kicsi utcán
Görbe anyóka
Fiait várja
Éhes a szóra.

Hol? Merre járnak?
Tékozló vággyal,
Korgó gyomorral,
Üres izzákkal.

Cipőjük elnyűtt
Ép-e a testük?
Idő viharában
Megtört-e lelkük?

Kimegy minden este
Utca elejére
Anyai szíve
Bánattal telítve.

Sok éve várja
Kapuja tárva
Minden bűnük
Rég megbocsátva.

Megbánva bűneink
De mindhiába,
Sírva borulunk
Sötét sírjára.

2016

www.megszolalok.blogspot.hu/2016_05_01_archive.html

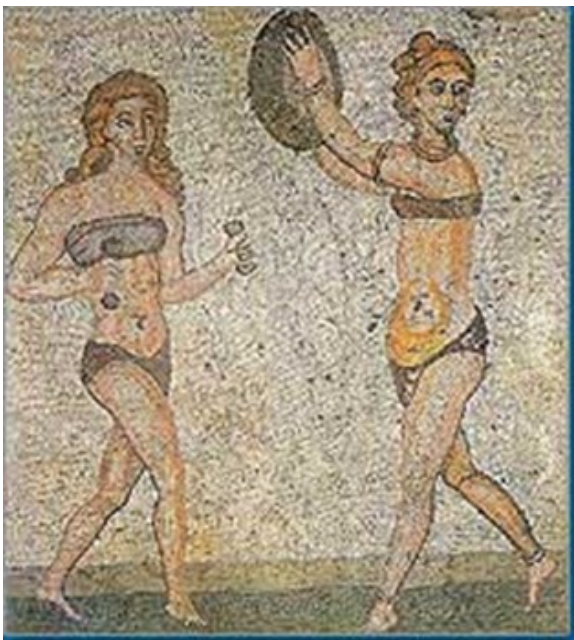

A FÜRDŐKULTÚRA TÖRTÉNETÉRŐL

A vallási tartalommal összekötött fürdés szokása a keleti népeknél, a hindi vallás követőinél volt először megfigyelhető. A fürdőkultúra legősibb, mintegy ötezer év előtti leletét az Indus folyó melletti völgyekben tárták fel, ahol ezt az ősi rítust, illetve kultúrát már vízvezetékek, fürdőszobák és fürdőmedencék is jellemezték. Valamikor régen az éltető víz új tartalmat, értelmet kapott, s a lelkük, hitük megtisztulásán túl a test betegségeinek gyógyítását is várták tőle.

A természetes vizek által nyújtott fürdési lehetőségeken túl már az ókorban is léteztek mesterséges, épített fürdők. Ötezer esztendő fürdőkultúráról tanúskodnak az Indus folyó melletti Mohendrso-Daro romjai, amelyek között közművesített (!) fürdőszobákra leltek a régészek.

ÓKORI FITNESSCENTER

Már a görögök is építettek meleg vizes, nyilvános fürdőket, ám a rómaiaknál valósággal kivirágzott a fürdőkultúra. A fürdők hatalmas, elegáns épületekben kaptak helyet, és a társas élet színhelyeivé váltak. Ilyen „fitness- és szórakoztatócenter” működött annak idején Aquincumban is, amely fénykorát a II.-III. században élte.

Az időszámításunk kezdete körül történt római katonai megszállást követően a település ekkorra Alsó-Pannónia tartomány fővárosává vált római helytartói palotával a mai óbudai Hajógyári-szigeten.

Az itt állomásozó seregnek több közfürdő állt rendelkezésére. Aki belépett, a pénztár előtt találta magát, ahonnan a vetkőző helyiségbe jutott. Innen két kisebb terem nyílt, valószínűleg egy zuhanyozó, valamint egy fal- és padlófűtéssel ellátott olajozó-, masszírozó helyiség.

A RÉGI MAGYAROK

Írásbeli emlékek szerint honfoglaló őseink különös gondot fordítottak a tisztálkodásra. Táboraikban külön e célra létesített fürdőátorban mosakodtak, melyek hasonlóak lehetnek a finn szaunákhoz. A rendszeres tisztálkodást nem csupán higiéniai, de rituális célok is indokolták. A sátorba lépők előbb forró kövekre öntött víz gőzében izzadtak, s dörgölték, csapkodták testüket, majd jeges vízben mártózva fejezték be a tisztálkodás ceremóniáját. Őseink az 1000-es években már nyilvános fürdőket is igénybe vehettek, melyekben csak a nap egy bizonyos szakaszában lehetett megmártózni, s az idő eljöttét a fürdőserpenyők kongatása vagy kúrtszó jelezte. A honfoglalás utáni fürdőkultúra Zsigmond király idején indult virágzásnak, ekkoriban a mai Rácz fürdő és Császár fürdő helyén már fürdőház állt. Mátyás korában már „királyi fürdőknek” hívták a fürdőházakat, mivel maga a király is rendszeresen látogatta őket. A török megszállás idején Budán kilenc fürdő állt, melyeket gyógyvízforrásokra építettek. A Gellért fürdő helyén a szegények fürdője állt, a Rudas pedig az előkelőké volt. A török idők alatt férfiak és nők csak szigorúan elszeparálva fürödhetek, a Rudasba jártak a férfiak, a Sáros fürdőbe a nők. Ezeknek a szokásoknak a 15. század végén súlyos járványok vetettek véget, a fertőző betegségek visszaszorítása érdekében külön rendelet tiltotta a közös medencék használatát. Ennek következtében a higiénia a következő évszázadokban meglehetősen háttérbe szorult. Egykori családi levelezések, emlékiratok, naplók tanúskodnak arról, hogy a 17-18. században még főúri körökben sem dívott a rendszeres tisztálkodás. Budapesten a városi infrastruktúra kiépítésével a 19. század második felére – a 20. század elejére sikerült megteremteni a tisztálkodási kultúra gyakorlati feltételeit: az igényesebb bérházakban az 1880-as évektől vált rendszeressé. Ám ekkoriban a vidék még nagy lemaradásban volt a főváros mögött.

Forrás: Budapest Gyógyfürdői, Frank Pont Szabó Bt.

BALÁZS SELENDY

I WANT TO HEAR

I want to hear a violin or a flute
or the sound of the wind sighing through
the branches of pine trees,
I want to see russet or deep yellow,
tickle my tongue with
sweet, salty, bitter,
feel sand between my fingers,
rock under my toes,
I want to get drunk on the aroma of
violets under the foliage
as the sun beds down and the wind
begins its evening walk

and as I say the word
I hear the sound, see the color,
my tongue sings
the salt of southern seas
as time is marked slowly
by the sand
caressing
my fingers,
my soles are warm on the sharkskin of
sandstone
and I sway in the thick odor of
jellyfish and clam
in rhythm with the seagulls'
hundredfold cry
of
solitude.

8/30/93

SELENDY BALÁZS

EGY HEGEDŰT

Egy hegedűt akarok hallani, vagy egy flótát
vagy a szél susogását, ahogy
átsóhajtozik a fenyőágak között,
rozsdabarnát akarok látni, vagy mély sárgát,
akarom édessel, sóssal, keserűvel
nyelvemet csiklandozni,
homokot akarok érezni ujjaim között,
sziklát lábaim alatt,
részeg akarok lenni a levelek alatt rejtőző
ibolyák illatától, amikor a nap lenyugszik
és a szél esti sétájára indul

s ahogy a szavakat kimondom
hallom a hangot, látom a színt,
nyelvem énekl
a sötéti tengerekből,
miközben a homok csurgása ujjaim között
lassan jelzi az időt,
talpaim isszák a sziklák érdes
melegét
és én ingadozom a kagylók s meduzák
sűrű illatában
követve a sirályok százszor szorzott
jajongását
a
magányrol.

1993, augusztus 30.

Kolozsi Tibor alkotása

**TERJESSZE LAPUNKAT!
MŰVELTSÉGE GAZDAGODIK, HA
AZ ÉSZAK-AMERIKAI
MAGYAR DIASPÓRA
EGYETLEN, KÉTNYELVŰ,
SZERVÁTIUSZ JENŐ-DÍJJAL
KITŰNTETETT
KULTURÁLIS FOLYÓIRATÁT
OLVASSA!**

HORVÁTH GÁBOR MIKLÓS:

élni

korán kell elkezdni a napot ahogy
nagyanyáink szedték össze fiaiknak
olcsó piacon a reggelihez valót
hazafelé énekesmadarak dalát
hallgatták csicsás okostelefon helyett
nem bosszantották fel magukat hírekkel

a lustálkodót végtelen megértéssel
dalocskákkal mondókákkal ébresztgették
világháborúk forradalmak csak ritkán
borították fel a békés hétköznapi
élet megszokott rendjét mért kellett volna
az unatkozó hatalmasságok miatt

elfelejteni élni friss tejet inni
kelt tésztából készült kapros süteménnyel
többet ér mint a magukat hozsannázó
népvezérek örökös fecsegései
ha komolyan beszélnek csak harcra hívnak
bátran küldik halálba polgáraikat

tejjel kapros-túrós keltkaláccsal sosem
jut eszükbe megkínálni reggelire
azokat akiknek mindent köszönhetnek
a palotát a páncélautót és a
hadsereget játékot ajánlanak stressz
ellen csak olyat amivel ölni lehet

lesz

lesz-e még friss hajtása a fikuszomnak
lesz-e ki mécesst gyűjt anyám hamvainál
lesz-e ki olvassa néhány írásomat
és ahogy én szeretném úgy emlékszik rám
lesz-e még ki megpendíti gitáromat
s a hangokkal együtt eszébe villanak

valamikor én kerestem a hangokat
furcsa félhangokból verbuvált dallamot
fújtam boldogan másnap elfelejtettem
miért gondolom hogy az a dallam másnak
fontos vagy szép netalán érdekes lehet
hány dallam megy sülyesztőbe halkán hány hang

nem találja párját amiért született
ne sajnáld azt ami a tiéd volt hajdan
másnak az nem kell hidd el másé nem lehet
csak dúdolj akkor is ha lakásod barlang
és nincs esély rá hogy valaki felfedez
a kérdés marad meg örökké lesz-e lesz

HORVÁTH GÁBOR MIKLÓS:

ünnep

ősregi kacatjaid közé zárva élsz
valamikor működő életed tárgyi
bizonyítékai elárasztanak a
múlt múltad illataival ízeivel
gyerekzsivajával akkor sikeresnek
elkönyvelt döntéseiddel most rémülten

szembesülsz mint bírósági tárgyaláson
a kitisztult bűncselekménye idején
csontrészegen comboskodó gyanúsított
szánalmasan vergődsz mintha itt kellene
először két lábon kiegyenesedve
megállnod éppen lehuppanva a fáról

kétségbeesetten azzal próbálkozol
hogy összegyúrd a képzeleted szülte szép
történeteket sikertelenséggel
ez nem megy egy rohadt gyümölcs tönkreteszi
fája minden termését ha nem vigyázol
ha búzád ocsúdtól el nem reteszeled

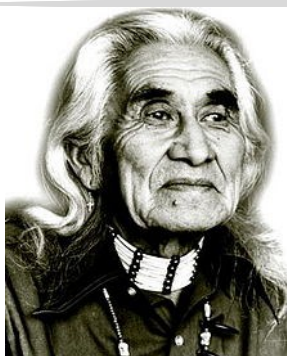
pedig már azt hitted vagy valaki látod
elhagytak az ünnepek az ünnepeltek
az ünneplők nem is akarsz ünnepelni
már mióta hagyod nagyvonalúan hogy
mások máshol ünnepeljenek kedvükre
ha úgy érzik hogy ünnepre van szükségük

menjenek csinosítsák jól ki magukat
mutassák azoknak akik hívják őket
képesek remekül összecsődíteni
nagy tömegeket virsli és mustár nélkül
szippantsanak az ünnepi levegőből
csak neked ne kelljen elmenni sehová

ünnepelsz te is a múltad ünnepeled
egyedül illatok ízek gyerekzsivaj
félhomályos édes titkos pillanatok
amíg élsz büszkén és féltve őrzöd őket
magadban ilyenkor elérzékenyülve
gondolsz rá emlékeid meghalnak veled

*Kolozsi Tibor
alkotása*

Chief Dan George (1899 - 1981)

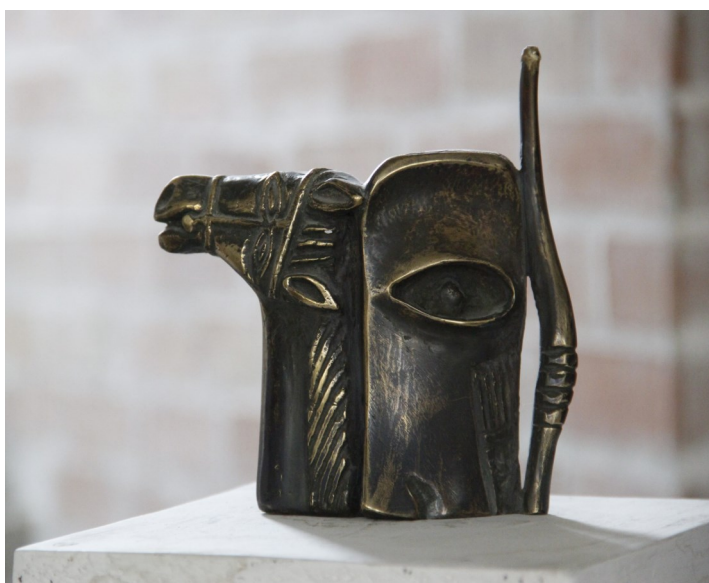
"O Great Spirit whose voice I hear in the winds,
I come to you as one of your many children.
I need your strength and your wisdom.
Make me strong not to be superior to my brother,
but to be able to fight my greatest enemy:

"Myself"

"We have taken so much from your culture,
I wish you had taken something from ours...
For there were some beautiful and good things
within it.

Perhaps now that the time has come,
We are fearful that what you take will be lost...
I shall grab the instruments of the white man's
success:

His education, his skills, and society.
If you talk to the animals they will talk with you
and you will know each other.
If you do not talk to them you will not know them,
and what you do not know you will fear.
What one fears one destroys."

Kolozsi Tibor alkotása

LAJTAI GÁBOR: FÉNYMORZSÁK

Fénymorzsa
fénykenyérből tépeget
táplálja az éheset
lények lényegét

Óvatosság
lidércfénytől megriad
rég emlékek felszakad
bizalmat remél

Hit
kapocs lét és cél között
ha szívedbe költözött
Istenhez repít

Türelem
fénybenéző őserő
bokorra nőtt rózsátó
teljesült remény

Bizalom
bár világod elvetél
mindig tudd hogy meny-
nyit ér
könny egy mosolyért

Megbocsájtás
vétket elereszteni jó
éled a jégsarú tó
ha a nap süt rá

Alázat
szolgahévvvel térdepel
szívjutalmat érdemel
tanítványhitért

Szeretet
földi törvény örvénye
égi örvény törvénye
Te is Én vagyok

Békesség
érzed rádtelepülne
édes csöndbe repülne
lelkedből az ég

Vágy
zúgva bög és sírva nyög
fénybe ránt és sárba lök
hasztalan muszáj

Áldozat
kegyes égi áhítás
ha nem hozza senki más
hozd meg te magad

Szerelem
szív a szívvel elvegyül
vágy tavából fényre szül
apró szikralényt

Kegyelem
ne félj ha rádkiabál
utadba teerted áll
vétked jutalma

Álom
általa ébred a lét
föld és az ég szerepét
tanítja látnod

Remény
égig izzó vágycsoda
földi szükség otthona
adva kap ki kér

Esély
örömmé szépül a gond
készül az i-re a pont
ha jól törekszel

Tisztesség
hiánya fertőbe ránt
erénye száz gondon át
törli a bűnt

Cél
édes álom hívogat
rég várt békét tartogat
Út végén a tét

Becsület
jöjjön bár napra éjjel
végsőként hulljon széjjel
ami melegít

... nem föltétlenül változtat szívet, aki hazát cserél

A Torontói Multikulturális (The Toronto Multicultural Flute Society), amely a The Canadian Flute Association fiókszervezete, az egyik kezdeményezője és alapítója a Partiumból származó Budai Izabella fuvolaművész. Izabella és igazgatótársa, a dél-amerikai eredetű elismert fuvolaművész, Alheli Pimienta. A duó érdekes kezdeményezéssel lepte meg az idén a zene kedvelőit: évente megrendezendő fesztiválok tervével, amelynek a célja, hogy minden évben a világ egyik régiójának zenéjét ünnepelje, bemutatva a torontói közönségnek a nemzetközi zeneirodalom kevésbé ismert fuvoladarabjait. Hangsúlyozott céljuk, hogy a világ legjobb fuvolaművészeivel együttműködve Torontóban mint a multikulturalizmus fővárosában kialakítsák a legeredetibb, legváltozatosabb, leggazdagabb fuvolarepertoár nemzetközi központját. Az idei, a **2016 Toronto Latin-American Flute Festival**, rövidített néven a TLAFF 2016. április 4-től 16-ig tartott a HartHouse-ban a torontói egyetemen, ahol a vendégművészek, Christine Beard (Nebraska), Miguel Angel Villanueva (Mexico City), Claudio Tarris (Monterrey) és Paulina Fain (Buenos Aires) amellet, hogy muzsikájukkal négy koncerten szórakoztatták a hallgatókat, előadásokat, mesterosztályokat, magán zeneórákat is tartottak. A művészeti igazgatók missziót vállaltak fel azzal, hogy kilépnek a fuvolazene eddig ismert szűk kereteiből és felfedeztetik, megismertetik azt a gazdag kincsesárát, amely nemcsak Nyugat-Európa és az Amerikai Egyesült Államok fuvolarepertoárját jelenti, hanem kiterjed Kelet- és Közép-Európára, valamint az ázsiai országokra is. Természetesen a magyar zenedarabok is kiemelt szerepet játszanak a tervekben. Izabella doktori disszertációját készítve, kutatásai során több mint 500 magyar fuvoladarabot talált, amelyekből azonban világszerte csupán kb. 5 darabot ismernek. Ezért nagyon fontosnak találja azt, hogy a köztudatba kerüljenek a kevésbé ismert, de igen értékes művek is, amik kívül esnek az ún. standard repertoáron. S noha sem ő, sem Alheli nem Kanada szülötte, szülőföldjük kulturális örökségére nagyon büszkék, annyira, hogy azt a világ elé akarják tárni. Bizonyosságul, hogy nem föltétlenül változtat szívet, aki hazát cserél, hanem szívével-lelkével igyekszik felmutatni otthonról hozott hagyományait. És szívével-lelkével nyitott más nemzetek kultúrájának a befogadására is. (D. R.)

Izabella Budai has been an active flutist for the past sixteen years, performing extensively in solo, orchestral and chamber music settings. A former Principal Flutist with the Kindred Spirits Orchestra, the London Community Orchestra and a frequent extra for Orchestra London in the past, she now freelances in the Toronto area and devotes most of her time to chamber music. In addition to numerous short-term collaborations with instrumentalists in the area she is founding member of the duo Flautas del Fuego with fellow flutist Alheli Pimienta and Duo Agilis with pianist Peichen Chen. Izabella studied with Camille Watts, Nora Shulman (University of Toronto) and Annelie Metrakos (University of Western Ontario) as well as János Bálint at various summer programs in Hungary and Italy.

Izabella has recently been awarded her Doctor of Musical Arts in Performance degree at the University of Toronto where she won several grants in support of her research, including the Hungarian Helicon Foundation Graduate Award in 2011 and 2013 and a Travel Grant from the School of Graduate Studies. Her doctoral dissertation won the National Flute Association's 2014 research competition.

Alheli Pimientais currently the flute professor at the prestigious National Conservatory of Music and Dance in Monterrey, she is also a member and artistic director of the renowned Canadian duo Flautas del Fuego and a Doctoral Student at the University of Toronto. A winner of the Professional Development Grant (Ontario Arts Council) Alheli programs concerts in different countries that feature Latin American classical music and collaborates with artists from different styles like Brazilian Choro, Argentinian Tango, world music and jazz. Alheli has won several national and two important international competitions, amongst the most recent ones are: Gold medal in the professional category at the National Flute Competition in Mexico (2014) and first prize with honours at the international Crescendo Music Awards (2010).

Alheli has been deputy director of the Canadian Flute Association, founder and artistic director of the University of Toronto Flute Ensemble, artistic director of "Kokopelli: Musicians of the Americas," association of professional musicians from Brazil, Mexico, USA, and Canada, dedicated to the promotion of XXI Century music. She has been a teaching assistant at the University of Toronto, the University of Idaho and has been a member of the Walla Walla Symphony in Washington, the Kindred Spirits orchestra in Ontario, amongst others.

MEK Egyesület
 1827 Budapest, Budavári Palota F épület
 Tel: 1-224-3741
 E-mail: info@mek.oszk.hu
 URL: http://mek.oszk.hu/egyesulet

Tisztelt leendő partnerünk...

A digitális technológiák és a világhálózat elterjedésének köszönhetően eljött az a kor, amelyben mindenki egyenlő eséllyel férhet hozzá a kultúra és a tudomány alkotásaihoz, valamint a tanuláshoz és kutatáshoz szükséges dokumentumokhoz. A **Magyar Elektronikus Könyvtár** kezdeményezés az internet hazai megjelenésével szinte egy időben, 1994-ben indult, azzal a céllal, hogy létrehozza az ország első digitális könyvtárát. A főként könyvek szolgáltatásával foglalkozó MEK (mek.oszk.hu) időközben két további részgyűjteménnyel is bővült: az időszaki kiadványokkal (pl. folyóiratok, hírlevelek) foglalkozó Elektronikus Periodika Archivummal és Adatbázissal (epa.oszk.hu), valamint a képi dokumentumokat (pl. térképek, fotók, metszetek, grafikák, prezentációk) gyűjtő Digitális Képtárarchívummal (dka.oszk.hu). A nyilvános és ingyenes szolgáltatások népszerűségét jól érzékelteti az az adat, hogy együttes forgalmuk 2015-ben meghaladta a 17 milliót, ami napi átlagban 47 ezer látogatást jelent.*

A szolgáltatások intézményi hátterét az Országos Széchényi Könyvtár (www.oszk.hu) biztosítja 1999 óta, azok tartalmi, technikai és módszertani fejlesztését pedig az ugyanezen évben megalakult **Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület** (mek.oszk.hu/egyesulet), valamint több önkéntes is segíti. A MEK Egyesület a működését – a minimális összegű tagdíj mellett – szponzori támogatásokból és esetenként pályázatokból finanszírozza, s az évek során kölcsönösen hasznos partnerkapcsolatokat épített ki számos kulturális és tudományos intézménnyel, kiadóval, informatikai vállalkozással és egyéb szervezettel – itthon és külföldön egyaránt.

Az Egyesület azon dolgozik, hogy a jelenünket egyre inkább meghatározó világhálózatot minél több és értékesebb, magyar nyelvű vagy magyar vonatkozású digitális tartalommal töltsen meg, biztosítsa ezek hosszú távú megőrzését és a köztük való könnyű eligazodást, elősegítve ezzel a korszerű informatikai eszközök értelmes használatát és az esélyegyenlőséget – különös tekintettel a fogyatékosokkal élő, illetve az egyéb szempontból hátrányos élethelyzetűek, valamint a határon túli magyarok könyvtári ellátására. **Köszönettel veszünk minden segítséget és támogatást** ehhez a hatalmas vállalkozáshoz, és eddigi tevékenységünkkel garantálni tudjuk, hogy minden befektetett forint igen gyorsan és sokszorosán megtérül a magyar kultúrában, tudományban és oktatásban. Partnereinkkel mindkét fél számára előnyös támogatási szerződést kötünk; feltüntetjük és belinkeljük őket az Egyesület honlapján, valamint a MEK/EPA/DKA sokak által látogatott és a Google kereső által is magasra értékelt nyitólapjain, s a segítségükkel elkészült digitális dokumentumokban és azok katalóguscéduláin; hivatkozunk rájuk az elektronikus könyvtárral kapcsolatos előadásokban, sajtóanyagokban és a közösségi médiában. Könyvkiadók és könyvterjesztők felvehetik a saját kínálatukba az Egyesület által digitalizált, korrektrázott és kiadott e-könyveket, a MEK-ben pedig keresőlinkeket tudunk kitenni az adott szerző általuk forgalmazott egyéb műveire, vagy az adott könyv egyéb kiadásaira, átirányítva hozzájuk az érdeklődő olvasókat.

Amennyiben szeretné segíteni a munkánkat, erre többféle formában is lehetősége van:

- Csatlakozhat az Egyesületünkhöz **rendes** vagy **pártoló tagként**. Előbbi esetben az éves tagdíj intézményeknek: 7.500 Ft, a pártoló tagok pedig tetszőleges összegű tagdíjjal fejezhetik ki a támogatásukat.
- **Szponzorként** támogathatja az Egyesület működését, az elektronikus könyvtári szolgáltatások tartalmi és technikai fejlesztését, illetve akár csak bizonyos – kulturális vagy tudományos szempontból jelentős – könyvek, folyóiratok, hetilapok, egyéb írott vagy képi dokumentumok digitalizálását is.
- Egyszeri vagy alkalmankénti **adományokat** is örömmel veszünk, akár emeltdíjas SMS-ben, akár az Egyesület bank- vagy PayPal-számlájára történő átutalás formájában.

Köszönjük, hogy elolvasta a fentieket és reméljük, hogy a jövőben közösen tudunk munkálkodni a kultúra és a tudás terjesztésén a 21. század információs társadalmában!

* Az ugyanazon IP címről félóránál rövidebb időközökkel lekért weboldalak csak egyetlen látogatásnak számítanak!

SZABÓ LŐRINC: **ANYÁM DALOLT**

Anyám dalolt. Legtöbbször szomorú szövegeket. A megfagyott fiú szívzaggató volt, s édes-kedves a fekete tóban fürdő kis kacsa. De a legjobban az tetszett, ahogy a Lengyel Himnuszt - szinte lobogott, mikor azt énekelte: oly üdén szárnyalt a hangja, s oly szomoru fény

ragyogta be, hogy szívem reszketett, s bár azt se tudtam, kik a lengyelek, letérdeltem (így biztosan nagyobb foganatja lesz!): háromszor csapott égig a hang, a szent oltár előtt, a térdrehullásnál, s amikor Őt, Istent kértük: "Szabad hazánkat, óh, add vissza nekünk:..." S hogy a zokogó ima elnémult, csend lett, nagy szünet. Ez után csak hallgatni lehetett.

MEK Egyesület
 1827 Budapest, Budavári Palota F épület
 Tel: 1-224-3741
 E-mail: info@mek.oszk.hu
 URL: http://mek.oszk.hu/egyesulet

Kapcsolattartó személyek:

A MEK Egyesület elnöke: Monok István (MTA Könyvtár és Információs Központ, főigazgató)
 1051 Budapest V. ker., Arany János u. 1, 406. szoba
 Telefon: 1/411-6302
 Fax: 1/331-6954
 E-mail: monok.istvan@konyvtar.mta.hu

Ügyvezető elnök: Moldován István (OSZK – E-könyvtári Szolgáltatások Osztály, osztályvezető)
 1827 Budapest, Budavári Palota F. épület. 315. szoba
 Telefon: 1/2243-846
 Mobil: 20/400-8872
 Fax: 1/202-0804
 E-mail: moldovan@mek.oszk.hu

A Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület adatai:

Az Egyesület számlaszáma: 10700464-66140997-51100005
 A számlát vezető bank: CIB Bank Zrt.
 Külföldről történő átutalás esetén:
 SWIFT/BIC kód: CIBHHUHB
 IBAN: HU93-1070-0464-6614-0997-5110-0005
 (Átutalásnál célszerű a "MEK Egyesület" szöveget is feltüntetni.)
 Paypal számla: mekegyes@mek.oszk.hu
 Az Egyesület adószáma: 18100277-1-41
 MKGi kód: 14928
 Könyvelő iroda: Mingus Kft.

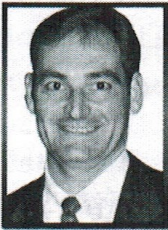
Fontosabb webcímek:

Az Egyesület honlapja: <http://mek.oszk.hu/egyesulet>
 Az Egyesületet bemutató szórólap: <http://mek.oszk.hu/egyesulet/mek-szorolap.pdf>
 Belépési nyilatkozat intézmények számára:
<http://mek.oszk.hu/joomla/egyesulet/nyomtatvanyok/intezm.rtf>
 Belépési nyilatkozat intézményi pártoló tagok számára:
<http://mek.oszk.hu/joomla/egyesulet/nyomtatvanyok/intezm-partolo.rtf>
 Részletes tájékoztató a támogatási lehetőségekről: <http://mek.oszk.hu/html/tamogatas.html>

„A PÉNZ NEM MINDEN, DE JÓ HA VAN”

Tapasztalatom szerint, a gazdaságilag független emberek kevesebbet aggódnak a piac és az élet ingadozásai miatt. Átfogó pénzügyi tanácsadással segítünk Önnek lelki nyugalma és vagyoni biztonsága megvalósításában.

Gábor László Vaski, CFP, B.Mus.
Senior Financial Consultant
390 Brant Street Suite 600,
Burlington, ON L7R 4J4

SOLUTIONS BUILT AROUND YOU™

Investors Group Financial Services Inc.

Tel: 905-333-3335, or 1-888-467-8844 (toll free)
Fax: 905-333-3559
e-mail: gabor.vaski@investorsgroup.com
www.investorsgroup.com

- ▶ BEFEKTETÉSI TANÁCSADÁS
- ▶ NYUGDIJBEFEKTETÉS
- ▶ ADÓTANÁCSADÁS
- ▶ JELZÁLOGKÖLCSON
- ▶ BIZTOSÍTÁS*
- ▶ KÉSZPÉNZ KEZELÉS
- ▶ HAGYATÉK,
- ▶ VÉGRENDELET TANÁCSOK
- ▶ BRÓKER SZOLGÁLTATÁSOK

TM Trademarks owned by Investors Group Inc. and licensed to affiliated corporations
* Insurance products and services distributed through I.G. Insurance Services Inc.
Insurance License sponsored by The Great-West Assurance Company
** Brokerage services offered through Investors Group Securities Inc.

LAJTAI GÁBOR SÓRA NINCS IDŐ

Ma szép a lét
A tél felé kacsintó nyár is rekkenő
Ha kérdenéd
Ma válaszomba szöve lenne némi hő
A holnapérlelő

Ma más varázs
Kalácsa édesít és sóra nincs idő
Ha áradás
Apasztja bánatom ez enyhén meglepő
De mégis érthető

Ma dús a rét
Derűje rőt erőbe hintve tüntető
Ha múzsa véd
Az égi sóra megbocsát a büszke nő
A lelkeröppenő

Kolozsi Tibor alkotása

LAJTAI GÁBOR TÚL A HATÁRON

A bizonytalan biztonsága éltet –
A döbbenet a mámor ráncain...
Még fáj a tény, hogy álmaim nem érted,
De megszülettem vágyam romjain.

ÉLNI SZÓ SZERINT

Jégekönny teléből
Magánykút verméből
Jött –
És szólalt meg újra az
Elhallgattatott.
Vádakkal perelve
Jelekre figyelve
Hitt;
S mert bátran a világra
Kiáltott: hatott...

BLUE DANUBE
SAUSAGE HOUSE

Established 1994

Finest Quality European Sausages

**ÉRDEKLŐDNI LEHET TELEFONON VAGY KÖVESSÉK
WEB ÉS FACEBOOK OLDALUNKAT, AHOL MAJD
ÉRTESÍTJÜK ÖNÖKET AZ ÚJ BOLTUNK NYITVATARTÁSÁRÓL ÉS A
GRAND OPENING PARTY DÁTUMÁRÓL!**

**“HA ÖNNEK FONTOS A MINŐSÉG”
ne mulassa el felkeresni üzletünket.**

Első osztályú friss húsok
kiváló minőségű hazai ízekkel, saját készítésű
hentesárak, készételek, cukrászsütemények,
kenyér és péksütemények, továbbá
európai import csemege és fűszerárak

Sok termék olcsóbb áron!

Nagybani megrendelését leadhatja húsfeldolgozó üzemünknel
3090 Lenworth Drive, Mississauga, ON

Tel: 905-624-9910
E-mail: info@bdsh.ca
www.BDSH.CA

Iroda nyitvatartás:
keddtől péntekig
reggel 8-tól délután 5-ig
szombaton, vasárnap és hétfőn ZÁRVA

Keressen üzletünket a **Kitcheneri Piacon**
Minden szombaton reggel 6-délután 2-ig
300 King Street E. Kitchener, ON

Bobó Bóbitája

**Mami, tudod mi van
benne?
Vers, játék és sok-sok
mese!
Nyelvtörő, rejtvény,
színező,
Találós kérdések,
fejtörők!**

**Édesanyám, kérlek nagyon,
Legyen az én gyermeklapom!**

Megrendelhető: 416 491 4631

Bobó Bóbitája

Gyermeklap - III. évfolyam 3. szám, 2015. március

Dancs Rózsa

Pokoljárás

Sorsok az egykori romániai
abortusztorvény idején

Antológia Kiadó
Lakitelek, 2014

MAGYAR NAPLÓ

**Az egyetlen szépirodalmi folyóirat
a DIGITALSTAND-on!**

A Magyar Napló elektronikus formája már a www.digitalstand.hu webáruházban is elérhető!
A digitális folyóirat tartalma teljes egészében megegyezik a hagyományos lapszámokéval.

Digitális lapszám vásárlása: 390 Ft

Digitális előfizetés

12 hónapra: 3960 Ft (12 lapszám, egy lapszám ára: 330 Ft)

6 hónapra: 1980 Ft (6 lapszám, egy lapszám ára: 330 Ft)

3 hónapra: 990 Ft (3 lapszám, egy lapszám ára: 330 Ft)

(Az árak az Áfá-t tartalmazzák.)

**Fedezze fel a digitális újságolvasás előnyeit! Ha a Digitalstandot választja, a Magyar Napló
mindig Önnél lesz, ráadásul kedvezőbb áron, mint korábban bármikor!**

DIGITALSTAND

www.digitalstand.hu

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

nemzeti regiszter

www.szekelytermekek.ro

+40-746-674817

Székely népviselet, díszmagyarok, faragott tárgyak, bőrből készült termékek, népies ingek, blúzok, ruhák és sokminden más is megrendelhető a Székely Termékek Webáruházában: www.szekelytermekek.com

Hívjon Skype-on (szekelytermekek), vagy írjon a szekelytermekek@erdely.ma címre!

PANNONIA
BOOKSTORE

300 ST. CLAIR AVE. W. SUITE 103
TORONTO, ON. M4V 1S4

E-mail: info@pannonia.ca

Tel.: 416 966-5156 Fax: 416 966-5445